

Villreinen i Rondane sørområde - Fampen

Status og arealbruk

Per Jordhøy, Hans-Petter Ruud og Thore Lie

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Kortrapport

Dette er en enklere og ofte kortere rapportform til oppdragsgiver, gjerne for prosjekt med mindre arbeidsomfang enn det som ligger til grunn for NINA Rapport. Det er ikke krav om sammendrag på engelsk. Rapportserien kan også benyttes til framdriftsrapporter eller foreløpige meldinger til oppdragsgiver.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Villreinen i Rondane sørområde - Fampen

Status og arealbruk

Per Jordhøy, Hans-Petter Ruud og Thore Lie

Jordhøy, P., Ruud, H. P. og Lie, T. 2017. Villreinen i Rondane sørområde – Fampen. Status og arealbruk. NINA Rapport 1300. 40 s.

Trondheim 31.03.2017

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-2977-7

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Open

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

REDAKSJON

Per Jordhøy Hans-Petter Ruud

KVALITETSSIKRET AV

Vebjørn Veiberg

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningssjef (sign.)

OPPDRAGSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

Miljødirektoratet

OPPDRAGSGIVERS REFERANSE

M-772|2017

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Vemund Jaren

FORSIDEBILDE

Eldre bukk ved Tittelsjøen i Fampen. Foto: Thore Lie

NØKKEWORD

- Fampen i Rondane sør, Stor-Elvdal kommune, Hedmark fylke
- Villrein
- Historikk
- Arealbruk
- Overvaking

KEY WORDS

Reindeer, habitat use

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Sluppen
7485 Trondheim
Telefon: 73 80 14 00

NINA Oslo

Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Telefon: 73 80 14 00

NINA Tromsø

Framsenteret
9296 Tromsø
Telefon: 77 75 04 00

NINA Lillehammer

Fakkelgården
2624 Lillehammer
Telefon: 73 80 14 00

www.nina.no

Samandrag

Jordhøy, P., Ruud, H. P. og Lie, T. 2017. Villreinen i Rondane sørområde – Fampen. Status og arealbruk. NINA Rapport 1300. 40 s.

I samband med forvaltning av reinen i Rondane har det vore mangelfull kunnskap om bestanden sin bruk av dei austlege skogkledde delane av villreinområdet. Fampenområdet, eit «øyfjell» med mykje skog, er eit godt døme på dette. Etter at GPS-prosjektet i Rondane kom i gang, fekk ein etter kvart indikasjonar på at det var eit aukande trekk til og bruk av dette området.

Fylkeskommunene utarbeider regionale planar for ein heilheitleg forvaltning av fjellområde som er særskilt viktige for villreinen sine leveområde i Noreg. Dei vil vera retningsgjevande for kommunal planlegging og gje føringar for statleg og fylkeskommunal sektorplanlegging. Fampenområdet inngår i regional plan for Rondane – Sølknletten og ein del av området vart i 2013 avsett som «observasjonsområde». Målsetjinga var å styrka dokumentasjonen av villreinen sin arealbruk her, ved å kombinera eksisterande og ny kunnskap.

Prosjektet har vore eit samarbeid mellom Villreinutvalet i Rondane sør og NINA. Gjennom samstilling av røynslekunnskap frå området, innsamling av data frå trekkregistreringar, utplasserte viltkamera, samt bruk av GPS-data, har ein gjennom dette prosjektet fått fram ein styrka kunnskapsstatus om Fampenområdet som leveområde for rein. Resultata viser at alle kategoriar dyr – bukkar, simler og ungdyr/kalvar – nyttar området. Det er særleg i barmarksesongen området blir nytta, men dei høgareliggande snaufjellsområda har dei siste år også vore nytta på sein vinteren.

Trekkregistreringar viser at flokkane trekkjer inn i området frå vest – ikring lmsdalsvola, slik også gamle fangstanlegg viser at dei har gjort i tidlegare tider. Det er observert kalving i ulike delar av området, og dette tyder på at at kalvinga er spreidd over store areal i lågareliggande skogstereng. I det heile viser resultata at området har viktige habitatkvalitetar for reinen.

Dei nordlege og sørlege delane av området, kategorisert som hensynssone nr.2 Buffersone i Regional plan for Rondane og Sølknletten, har vore utstrekt brukt av rein i ei årrekkje. Mønsteret av GPS-plott frå barmarksesperioden i 2009-2016 indikerer såleis at desse områda har vore like mykje nytta av reinen som områda i vest, kategorisert som nr.1 Nasjonalt villreinområde i nemnte regional plan.

Generelt sett ser ein i Rondane som i andre store villreinområde at det over tid har vore endringar i reinen sitt geografiske bruksmønster. Dette er noko av dynamikken i reinen sin økologi og arealbruk, der vekselbruk av store leveområde inngår i ein naturleg syklus. Ut frå desse kjensgjeringane og prosjektet sine dokumenterte resultat, vil det kunne vera legitimt å tilrå at større delar av Fampenområdet får same verdistatus som sentralområda lengre inne i Rondane (nasjonalt villreinområde).

Sidan 1985 har området fått tilført betydeleg med hytter og veganlegg. Det er viktig at ein nyttar dagens kunnskapsstatus om villreinen sin arealbruk aktivt, og legg til rette for at viktige leveområde på baa sider av Vinjevegen i minst mogleg grad blir råka av nye barrierefremjande inngrep, som avgrensar reinen sin bruk av områda her. Det er grunn til å peike på simlene sin aukande bruk av dei skogkledde områda som kalvingsland, og dyra sitt nærvær i det heile gjennom barmarksesongen.

Per Jordhøy, Norsk institutt for naturforskning, 7485 Trondheim. per.jordhoy@nina.no
Hans-Petter Ruud, Rondane Sør Villreinutvalg, Solliaveien 861, 2477 Solli sollia@fjellstyrene.no
Thore Lie, Stai-Tryaveien 532, 2480 Koppang thorehund@gmail.com

Innhald

Samandrag	3
Innhald	4
Føreord	5
1 Innleiing	6
2 Bakgrunn og administrasjon	7
2.1 Problemstilling og målsetjing	7
2.2 Organisering og samarbeid	7
2.3 Fokusområde	7
2.3.1 Soneinndeling frå Regional plan	7
3 Materiale og metoder	9
3.1 Studieområdet	9
3.1.1 Naturgeografi og klima	9
3.1.2 Vegetasjon	10
3.2 Kartlegging av reinen sin arealbruk	11
3.2.1 Teljingar	11
3.2.2 Fotodokumentasjon	11
3.2.3 GPS-merka dyr	13
3.2.4 Kvalitative data og lokalkunnskap	13
3.2.5 Sett rein	13
3.2.6 Kartlagt fangstkultur i området	13
4 Resultat og diskusjon	14
4.1 Bestandsutvikling og arealbruk	14
4.1.1 Historikk, fangstanlegg og kulturminner	14
4.1.2 Bestandshistorikk i Fampen og Rondane 1900–2017	15
4.1.3 Bildeanalyser frå viltkamera	18
4.1.4 Fokusområde, trekk	21
4.1.5 Arealbruken i Fampen og posisjonar frå GPS-merka simler	24
5 Oppsummering og tilrådingar	28
5.1 GPS-plott i høve til hensynssoner	28
5.2 Data frå bilde (viltkamera)	28
5.3 Data frå trekkregistreringar	29
6 Referansar	30
7 Vedlegg. Trekkregistreringar inn i Fampen v/Villreinutvalet i Rondane sørområde	31

Føreord

Denne rapporten samanfattar eit mangfald av tilgjengeleg dokumentasjon og røynslekunnskap om reinen sin arealbruk i Fampenområdet. I tillegg er det samla inn eit sett nye data. Målsetjinga er å styrka kunnskapen om området som villreinhabitat. Bak rapportarbeidet står ei breidt sammansett prosjektgruppe, der både offentleg forvalting, rettshavarar og forskingsmiljø er representert. Dette er Lars Kveberg, Stor-Elvdal kommune, Marit Vorkinn, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Hans Bondal, Rondane sør villreinutvalg, Ellen Cathrine Burchardt, Rondane sør villreinutvalg samt Hans-Petter Ruud, Rondane sør villreinutvalg og Thore Lie, Fampen villreinområde.

Takk til Miljødirektoratet som har finansiert prosjektet, og til alle bidragsytarar som har delt sin kunnskap eller på anna måte støtta prosjektet

31.03.2017

Per Jordhøy

1 Innleiing

Fylkeskommunene utarbeider regionale planar for ein heilheitleg forvalting av fjellområde som er særskilt viktige for villreinen sine leveområde i Noreg. Dei vil vera retningsgivande for kommunal planlegging og gje føringar for statleg og fylkeskommunal sektorplanlegging. Fampenområdet inngår i regional plan for Rondane – Sølnekletten (2013) og delar av dette vart då avsett som «observasjonsområde». Dette er eit delområde/randområde i Rondane sørområde, kor ein har hatt mangelfull dokumentasjon om reinen over lengre tid. Lokal kunnskap viser at det har vore ein aukande førekomst og utbreiing av rein her alt frå 1970-talet og framover. I 2015 vart det så igangsett eit prosjekt for å klargjere status for reinens bruk av Fampenområdet. Dette er gjort gjennom bruk av data frå GPS-merka dyr, egne registreringar og oppsummert bakgrunnskunnskap om historikken i området. Dei siste 10 åra har ein gjennomført liknande registreringar av rein i Gråhø/Tjønnseterfjellet i Rondane, for å dokumentere korleis reinen nyttar andre slike randområde.

2 Bakgrunn og administrasjon

2.1 Problemstilling og målsetjing

Fylkeskommunane utarbeider regionale planar for ein heilheitleg forvalting av fjellområde som er særskilt viktige for villreinen sine leveområde i Noreg. Dei vil vera retningsgjevande for kommunal planlegging og gje føringar for statleg og fylkeskommunal sektorplanlegging. Fampenområdet inngår i regional plan for Rondane – Sølknkletten og ein del av dette vart avsett som «observasjonsområde» då denne planen vart ferdigstilt i 2013 (Oppland fylkeskommune 2013). Ein skulle i 2016 dokumentere villreinen sin arealbruk før området blir evaluert på nytt, og det blir teke endeleg stilling til området sin status i Regional plan.

Prosjektet si målsetjing har vore å styrka dokumentasjonen om villreinen sin arealbruk i Fampenområdet, ved å kombinera eksisterande og ny kunnskap. Dette er gjort ved samanfating av kunnskap frå tidlegare registreringar og rapportar, gjennomgang av møteprotokollar og intervju av sentrale personar med lang fartstid i villreinutvalet. I tillegg er det utført nye feltregistreringar gjennom to feltsesongar (2015-2016). Det har da vore fokusert på trekkregistreringar, fotodokumentasjon frå viltkamera og tett oppfølging av to simler med aktive GPS-sendarar, som har nytta Fampenområdet delar av året.

2.2 Organisering og samarbeid

Prosjektgruppa har bestått av representantar frå villreinutval, villreinnemd, kommune, retthavarar lokalt i Fampenområdet og NINA (Lars Kveberg, Stor-Elvdal kommune, Marit Vorkinn, Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten, Hans Bondal, Rondane sør villreinutvalg, Ellen Cathrine Burchardt, Rondane sør villreinutvalg samt Hans-Petter Ruud, Rondane sør villreinutvalg og Thore Lie, Fampen villreinområde).

Det er halde 2-3 orienteringsmøte undervegs i prosjektet. Prosjektleiinga er lagt til Villreinutvalet i Rondane sør v/ Hans-Petter Ruud, som også har teke imot og analysert felldata. Thore Lie i Villreinutvalet for Fampen har hatt ansvar for teljingar, drift og innsamling av data frå viltkamera mv. NINA har hatt det faglege ansvaret med rapportarbeid og ferdigstilling av sluttrapport.

2.3 Fokusområde

Fampenområdet inngår som eitt av 11 fokusområde i Rondane, der det er trong for særskilte tiltak for å sikra villreinhabitat best mogleg (Strand mfl. 2014).

2.3.1 Soneinndeling frå Regional plan

I Regional plan for Rondane – Sølknkletten (Oppland fylkeskommune 2013) er det gjort ein sonering («hensynssoner»). For Fampen ser ein av figur 1. at den vestlege og dels sentrale delen kjem under Hensynssone 1. Nasjonalt villreinområde, medan den nordlege og sørlege delen kjem under Hensynssone 2. Buffersone. Forklaring til soneinndelinga framgår i det fylgjende:

Hensynssone 1. Nasjonalt villreinområde

Særskilt viktige område for villrein. Det skal ikkje skipast til ny fritidsbebygging innafor området. Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngåast.

Hensynssone 2. Buffersone

Område av betydning for villrein. Auka utbygging innafor sona kan påverka sentrale og særskilt viktige villreinområde (hensynssone 1) negativt. Område der det ikkje skal tillatast nye hyttefelt, utviding eller fortetting av eksisterande hyttefelt ut over det som er godkjent i eksisterande plan. Bebygging på eksisterande tomt kan utviklast innafor særskilte rammer når dette er avklart gjennom kommunale planar. Tilrettelegging for ferdsle og aktivitetar skal prioriterast innafor sona for å avgrensa ferdsle inn i hensynssone 1.

Hensynssone 3. Utviklingssone i randområde (gjeld berre Rondane)

Denne sona har stor samfunnsmessig betydning, samstundes som delar av den er biologisk leveområde for villrein. Dette er i hovudsak område med hytter og reiselivsbedrifter med behov for utvikling av infrastruktur.

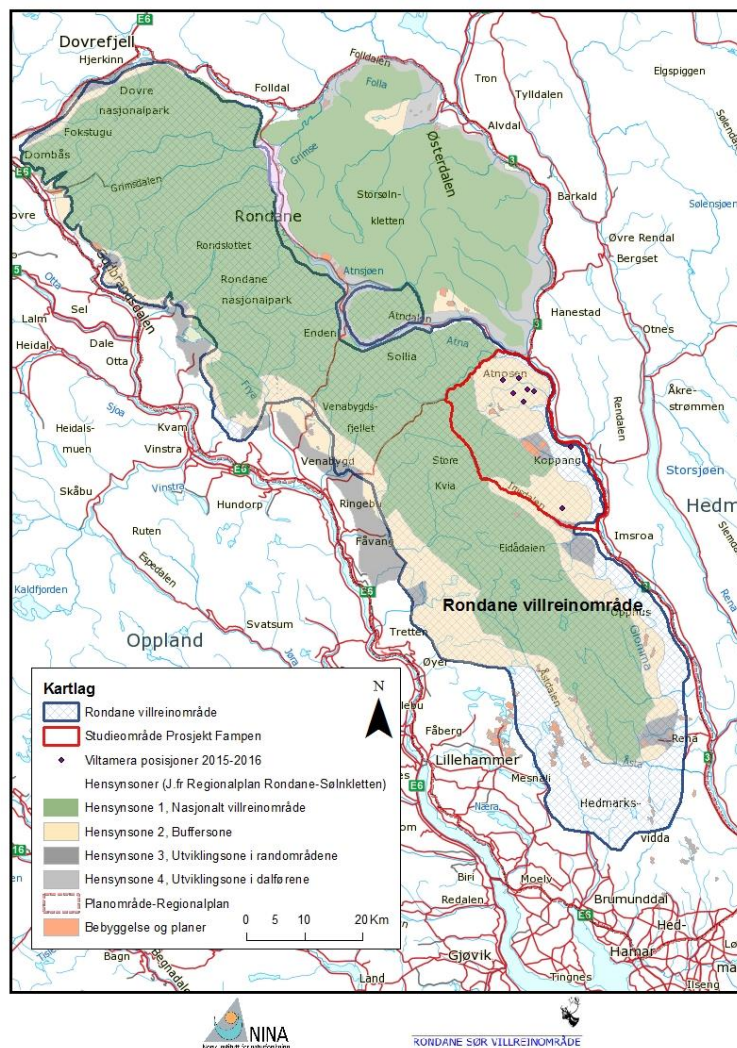
Randområde som blir nytta av villrein, men der utvikling kan skje innfor særskilte rammer. Det blir lagt stor vekt på samfunnsmessig utvikling som tek omsyn til villreinen. Det er krav om avbøtande tiltak for å dempe ferdsle og aktivitetar inn i nasjonalt villreinområde.

Hensynssone 4. Utviklingssone i dalføra

Denne sona har stor samfunnsmessig betydning. Dette er dalføra med hovudvegnett, busetjing, gardsdrift og tilskiping av næring. Leveområde for villrein går dit folk bur, og fleire stader heilt ned til hovudvassdraga i dalbotnen. Temakart for villrein skal takast med som ein del av vurderinga av tiltak innfor området og for vurdering av behovet for avbøtande tiltak. Tiltaket sin betydning for næringsutvikling og lokalsamfunn skal tilleggast avgjerande vekt.

Viktige trekk og utvekslingsområde, hensynssone 4

Ny bebygging og nye anlegg bør så langt det er mogleg knytast til og i nærleiken av eksisterande bebygging og infrastruktur.

Figur 1. Området sin lokalisering i Rondane og oversyn over Fampenområdet, med viltkame-raposisjonar og soneinndeling frå Regional plan (Oppland fylkeskommune 2013).

3 Materiale og metoder

3.1 Studieområdet

3.1.1 Naturgeografi og klima

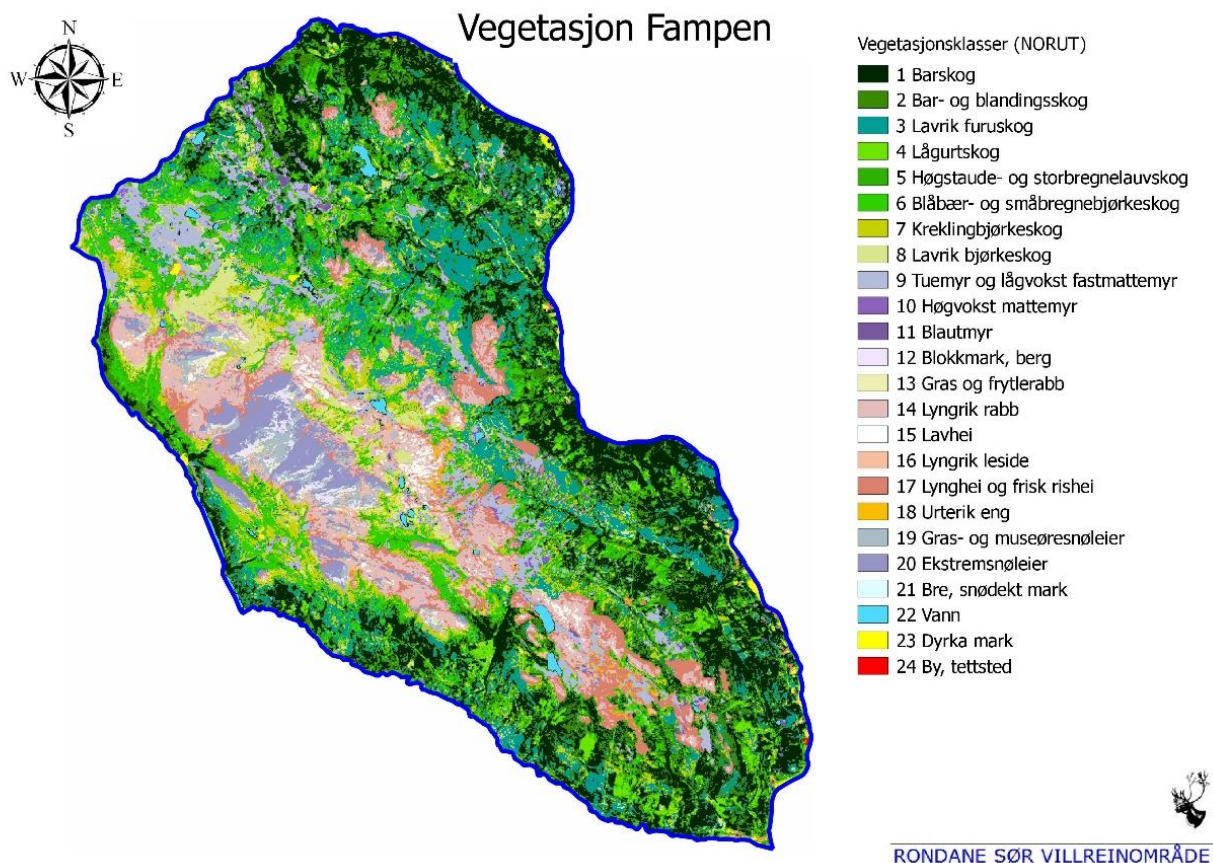
Fampen er eit «øyfjell» i det søraustlege Rondane, avgrensa av Imsdalen i sørvest og Østerdalen i nordaust (figur 1 og 2). Eit langstrakt parti med snaufjell strekkjer seg på nordaustsida av Imsdalen. Famphøgden (1320 moh.) ligg sentralt i dette fjellpartiet og er det høgste fjellet her. Elles er det ein mangfaldig landskapsmosaikk av småtoppar, høgdedrag, myrar og skog. Det er typisk innlandsklima med relativt lite nedbør. Gjennom vinterteljingar frå bakken i perioden 1984 – 2004 vart det observert store veksingar i snømengdene over klimagradianten frå søraust til nordvest i Rondane. Det går sommaropen veg gjennom området (Vinjevegen), med fleire stikkvegar langs strekninga. Strekninga Rv3 ved Nordstumoen (Koppang) og over snaufjellet til Lauvåsen er i tillegg vinteropen. Det er fleire hyttegrender i området (figur 2).

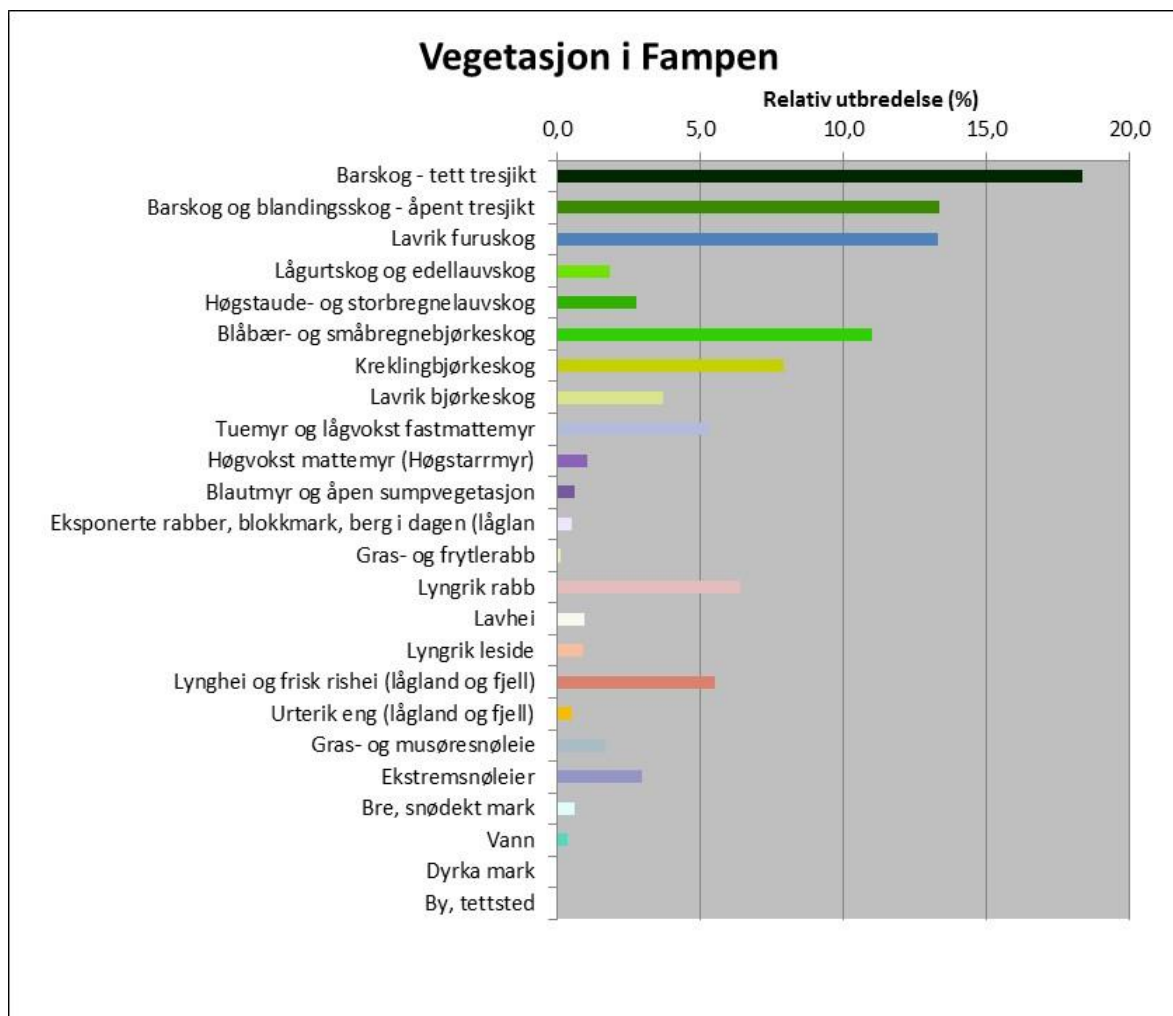
Figur 2. Naturgeografisk oversyn over Fampenområdet

3.1.2 Vegetasjon

Området er kartlagt av NORUT (Johansen 2009). Skogkledd landskap dominerer i Fampenområdet, og barskog (gran og furu) utgjør hovudtyngda av dette (figur 3, 4). Område med bjørk dekker nær 20 % av landskapet. Skogområda finn ein særleg nord og aust i området, ut mot omkringliggande dalførar. Omlag 20 % av arealet er ope fjellandskap, og det meste av dette finn ein i den sørvestlege delen av området. Myrareal utgjør nær 10 % av området (figur 4).

Figur 3. Kart med oversyn over vegetasjon- og vegetasjonssamansetjing i Fampenområdet (Johansen 2009, tilrettelagt for Fampen av Hans-Petter Ruud).

Figur 4. Fordeling av ulike vegetasjonstypar i Fampenområdet (Johansen 2009, tilrettelagt for Fampen av Hans-Petter Ruud).

3.2 Kartlegging av reinen sin arealbruk

3.2.1 Teljingar

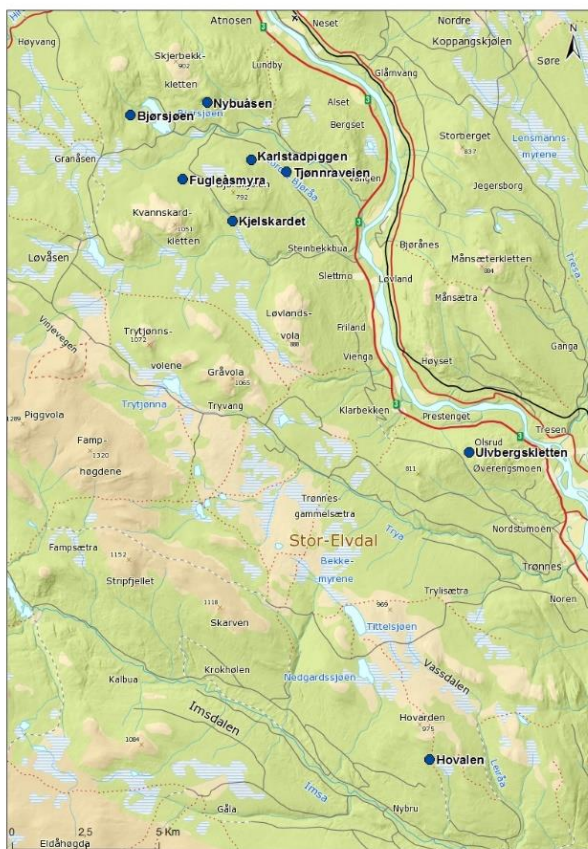
I mange av dei austlege områda i Rondane er det ofte vanskeleg å få gode data frå teljingar fordi dyra her nyttar skogsområda i stor grad. Dei siste 10 åra har ein mellom anna fått data gjennom trekkregistreringar når flokkane er på trekk inn i Fampenområdet frå vest. Arbeidet har normalt starta i mars og heldt fram til førefall, og ein har fått informasjon om så vel flokkstorleik som flokktype og trekk tidspunkt. Registreringane og feltarbeidet er i hovudsak gjennomført av Thore Lie på oppdrag frå Villreinutvalet. Sidan 2006 er det årlig gjort mellom 6 og 13 registreringar av flokkar som har vore på trekk inn i området (sjå vedlegg). Dette representerer ikkje totaltal for området, men er minimumstal. Ein må også ta høgde for at flokkar kan ha trekt inn og ut av området og ikkje blitt registrert.

3.2.2 Fotodokumentasjon

For å få haldepunkt om førekomst, og kva dyrekategoriar som er representert i den ståande bestanden m.m. i Fampenområdet, vart det i 2015 – 2016 oppmontert viltkameraer (WingCam II TL) på i alt 8 saltsteinlokalitetar (figur 5 og tabell 1). Viltkamera var aktive frå mai til oktober både i 2015 og 2016. Det vart samla inn i alt over 2108 bilde.

Tabell 1. Oversyn over bildemateriale frå dei ulike kameralokalitetane.

		Månad (sum tal bilde)							Sum
Lokalitet	UTM (32V)		Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	
2015	Aust	Nord	1	2	150	615	51	1	820
Bjørnsjøen	591732	6841733			13	195	9		217
Fugleåsmyra	593518	6839544			6	18			24
Karlstadpiggen	595856	6840216			68	140	27	1	236
Kjelskardet	595197	6838133	1		29	165			195
Sjåheim	605292	6829691		2	6	2			10
Tjønrraveien	597051	6839803			28	95	15		138
2016	Øst	Nord	10	74	586	591	27		1288
Bjørnsjøen	591732	6841733		4	144	73	2		223
Hovalen	601918	6819773		32	32	10	3		77
Karlstadpiggen	595856	6840216		13	74	30	1		118
Kjelskardet	595197	6838133	1	2	106	138	2		249
Nybuåsen	594335	6842157		2	121	239	17		379
Tjønrraveien	597051	6839803	8	17	100	99	2		226
Ulvbergskletten	603261	6830246	1	4	9	2			16
Sum baae åra (tal bilder)			11	76	736	1206	78	1	2108

Figur 5. Oversyn over kameralokalitetar i Fampen 2015-2016.

3.2.3 GPS-merka dyr

I 2009 vart aktuelle interessentar invitert til planlegging av eit større forskingsprosjekt i Rondane ved bruk av GPS-teknologi. Det var særleg fokus på å framskaffe meir kunnskap om villreinen sin områdebruk, inkludert kunnskap om den sesongmessige beitetilgongen og kalvingsområda.

I prosjektskissa som vart vedteken ved prosjektstart står det at sluttrapporten frå prosjektet bør innehalde:

- Kunnskap om og reell dokumentasjon av reinen sin arealbruk og åtferd
- Kunnskap om effektar av fysiske inngrep og dokumentasjon av betyding for reinen sin områdebruk i Rondane
- Kunnskap om ferdsle og annan aktivitet av betyding for reinen sin områdebruk og åtferd
- Vurdering av potensielle effektar av utprøvde avbøtande tiltak (til dømes fredingssoner, vegtrafikkregulering, kanalisering av ferdsle, løypeomlegging, jaktforvaltning m.m.)

Rapporten frå prosjektet vart slutført i 2014 og inneheldt analyser av ei stor mengd stadfesta GPS-data, mellom anna frå Fampenområdet (Strand mfl. 2014).

3.2.4 Kvalitative data og lokalkunnskap

For å få oversyn over forvaltingshistorikken i Fampenområdet, har det vore gjennomført intervju og innsamling av protokolldata frå villreinutvalet. Vidare er det samla inn utfyllande opplysningar frå lokale kjelder for å få mest mogleg detaljkunnskap om trekk og arealbruk generelt i området.

3.2.5 Sett rein

Det har ifølgje lokale kjelder vore samla inn «sett rein»-data frå området frå ikring 1985. Førebels er det berre verifisert data frå 1991 og frametter. Desse dataene bygger på tilfeldige stadfesta observasjonar av rein (sjå kapittel 4).

3.2.6 Kartlagt fangstkultur i området

Ein har hatt tilgang til omfattande kartdata frå innfallspartia til Fampenområdet i vest (Jordhøy mfl. 2012). Inne i sjølve studieområdet er det ikkje påvist fangstminne i stort omfang, som kan gje haldepunkt om rein og arealbruk her.

4 Resultat og diskusjon

4.1 Bestandsutvikling og arealbruk

4.1.1 Historikk, fangstanlegg og kulturminner

I innfallspartiet til Fampenområdet frå nordvest ligg det store fangstgroprekker i området Imsdalsvola – Skjeringen. Retning og lokalisering på anlegga gjev klare indikasjonar på at dette frå gammalt av har vore hovudinnfallsporten til Fampenområdet. Inne i sjølve Fampenområdet skal det vera nokre få uregistrerte fangstminne.

Anlegget er tidlegare granska inngåande av Barth (1992). Han fann da 53 jordgravde fangstgroper i området Skjeringen–Storfjellstua, fire groper aust for Hira, nordaust for Storfjellstua og tre groper like aust for Storfjellstua. I tillegg fann han 35 fangstgroper i nord- og sørhellinga av Imsdalsvola, hovudsakeleg steinmura groper. Same tal fangstgroper målte NINA inn her i 2009 og 2010, pluss to usikre.

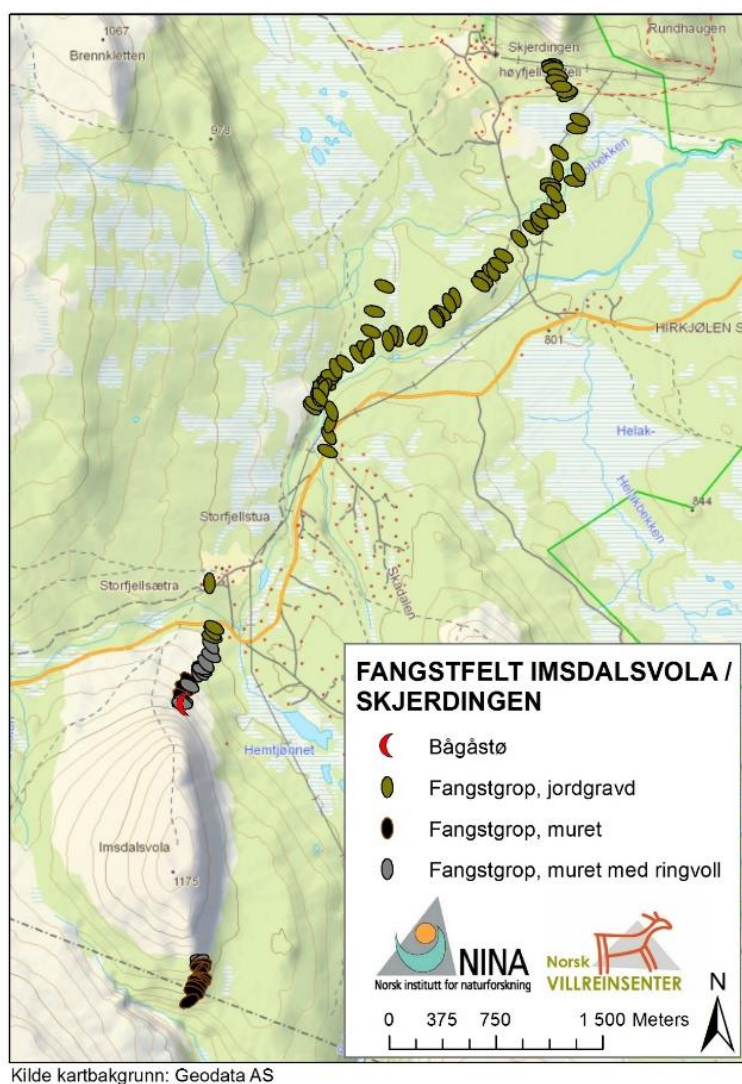
Fangstanlegga ved Imsdalsvola–Skjeringen

Fangstgroprekka ligg i høgdslaget 780–1000 moh. Totalt for heile anlegget er det registrert 94 sikre og tre usikre fangstgroper. Hovudrekka med jordgravde fangstgroper går i fjellskogsterreng frå Skjeringen sør–søraustover om lag 500 meter før den bøyer av mot sør–sørvest og held fram i retning Storfjellstua, og den går hovudsakeleg på nordvestsida av Stor-Hira. Herfrå blir det eit opphald på vel ein kilometer før den held fram oppover nordryggen av Imsvola til kote 1000 moh. Det er hovudsakeleg steinmura fangstgroper i denne delen av rekka. Ved den øvste fangstgropa er det også eit bågastø. Så blir det eit opphald over høgste ryggen av Imsdalsvola (naturlig barriere for aust–vesttrekket) før fangstgropsystemet held fram i sørhellinga av Imsdalsvola frå kote 960 til 1060 moh. I denne delen er det berre steinmura fangstgroper. Her er det også tilrettelagt med informasjonsskilt og sti nordvestover til Friisvegen (ikkje merka på kartet). På skiltet står det at det er fangstgroper frå 1500-talet. Pila på skiltet viser truleg til dei andre fangstgropene i nærområdet og ved pila er det innskrive "Fra år 2000 f.Kr. til 1680 e.Kr." (figur 6).

Figur 6. Døme på informasjonsskilt ved fangstgropfelt i sørhellinga av Imsdalsvola.

Retninga på dei fleste fangstgropene i systemet samsvarar med reinen sin trekkretning, når dyra har flytta seg mellom hovudområdet (Storfjellet og Skarvvola/Hirisjøhøgden) og Fampen (randsone/"øyfjell" mellom Imsdalen og Østerdalen). I kva grad dette trekket har gått om Imsdalsvola eller lengre nord mot Skjeringen har truleg vore noko avhengig av vindretningar. Ut frå storleik og habitat må gropene i hovudrekka (sør for Skjeringen) ha vore retta mot elgfangst, eller kombinert elg- og reinsfangst, medan fangstgroprekkeane på baa sider av Imsdalsvola har vore retta mot reinsfangst (figur 7).

Figur 7. Oversyn over fangstgroprekkene ved Imsdalsvola – Skjerdings i Ringebu kommune.

4.1.2 Bestandshistorikk i Fampen og Rondane 1900–2017

Kjelde: Villreinutvalet sine protokollar

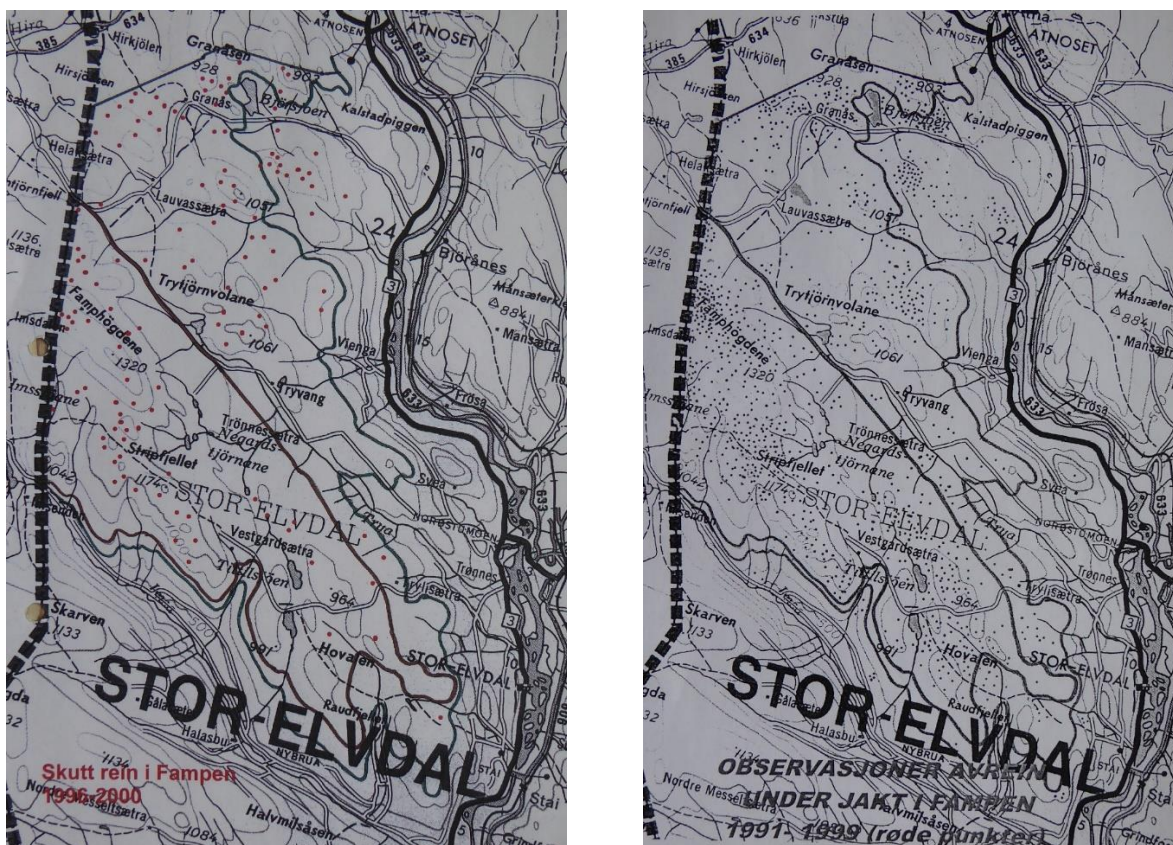
Vi har lite informasjon om reinen i Fampenområdet på 1900-talet fram til 1960-talet. Funn av eit simlegevir i Famphøgdene 1948-49 er eit av få haldpunkt. Ettersom ein tok til å bygge opp att bestanden i Rondane sør frå 1970 hadde nok dette etterkvart også innverknad på førekomsten av dyr i dette området. Jaktstatistikken i Rondane sør fortel at det i perioden 1956-1969 var felt mellom 18 rein (1969) og 78 rein (1961) årleg (gjennomsnitt på 50 rein/år). Steinar Myrvang på Koppang (f. 1943) har fylgd med utviklinga i Fampen i lang tid og har opplysningar om at det var observert eit og anna dyr på 1960-talet, mellom anna simle med kalv ved Lauvåsen ikring 1968. Utover 1970-talet vart det observert rein stadig oftare, og rett som det var vart dyr sett langt nede i skogen. Det var til dømes sett ei simle med kalv berre 1,5-2 km frå Rv3 (midt på 1970-talet).

I februar 1985 fekk Fampenområdet sitt fyrste arbeidsutval og ynskte dermed å operere som eige villreinområde. I vedtektene heitte det at utvalet skulle jobbe for at «reinsens levevilkår blir minst mulig berørt ved evt. annen utnyttelse av fjellområdet (kraftutbygging, hyttebygging, veinlegg, motorisert ferdsel m.v.)». Direktoratet for Naturforvaltning ville slå saman alle villreinområda i Rondane og dette førte til uro, og arbeidsutvalet hadde ikkje hatt møte på fire år. I august

1990 hadde utvalet møte att og der framgår det at kalvingsplassane på denne tida var på sørsida av Stripfjellia, sørsida av Gråfjellia, ved Negardstjernene og sør for Løvlandsvola, samt Lemhaugegene sørover mot Årslisetra. På møtet vart også merking av rein drøfta. Medlemmane vart og oppmoda om å undersøke kva ein hadde av grunnlagsmateriale (areal, strukturatejingar, avskyting, beiteundersøkingar, reinens trekk, beiteområde, kalvingsstader m.m.). I møte 27. februar 1991 fremja styret forslag om at ein måtte utvide grensene for villreinområdet, da reinen nytta skogområda meir og meir. I 1991 vart det felt 24 dyr av ei kvote på 45 som ga ein fellingsprosent på 53,3. I uttaket var det 11 eldre bukk, 6 eldre simler, 1 simle 1,5 år, 3 simlekalvar og 3 bukkekalvar. Jakttida var 20.08-23.09. I «meddelelse fra utvalget» for 1991 står det at eit stort tal rein heldt seg i skogområda gjennom heile jakta. Jaktkvotene og fellingstala var stabile framover heile 1990-talet på 40-50 dyr. I 1998 såg årsmøtet framleis «betydningen av å ha en lokal organisering av rettighetshaverne i Fampen. På denne måten hadde medlemmene stor påvirkningsmulighet i utøvelsen av jakten, oppsynet og andre saker av betydning for vårt område. Dette bør være et forbilde for andre rettighetshavere, og bør ikke uten videre oppløses».

Opplysningar om villreinen i Fampen kom også fram i notat og rapportar frå andre delar av Rondane. I eit notat frå fjelloppsyn Edgar Enge 1996 (Ringebu) framgår det at «I løpet av april, og ofte i forbindelse med forstyrrelser under påsketrafikken, trekker endel rein fra disse vanlige vinterområdene og utover i Fampen. Trekket skjer som regel på nordsiden av Imsdalsvola, over Botnmyrene og mot Reinsfjellet. Et par ganger har den kommet fra Storfjellet og krysset over mot Helakskletten og Reinsfjellet øst for Storfjellstua. Jeg har aldri sett dyra trekke, men ut fra sporene kan det dreie seg om 100-150 stk.». I 1998 skriv Erik S. Winther i eit notat at «Områdene østover i Helaksmyrene – Famphøgdene er nå så mye brukt at det er ingen grunn til å skille dette ut som et eget spesialområde...». Han slår fast at «Kjerneområdet for fostringsflokkene er i de sentrale fjellområder i Ringebu og Solli, mellom riksvei 27 og Friisvegen, med utvidelse sørover på Åsdalstangen og øst- og sørover i Skjerdingsfjell - Helakmyrene – Famphøgdene».

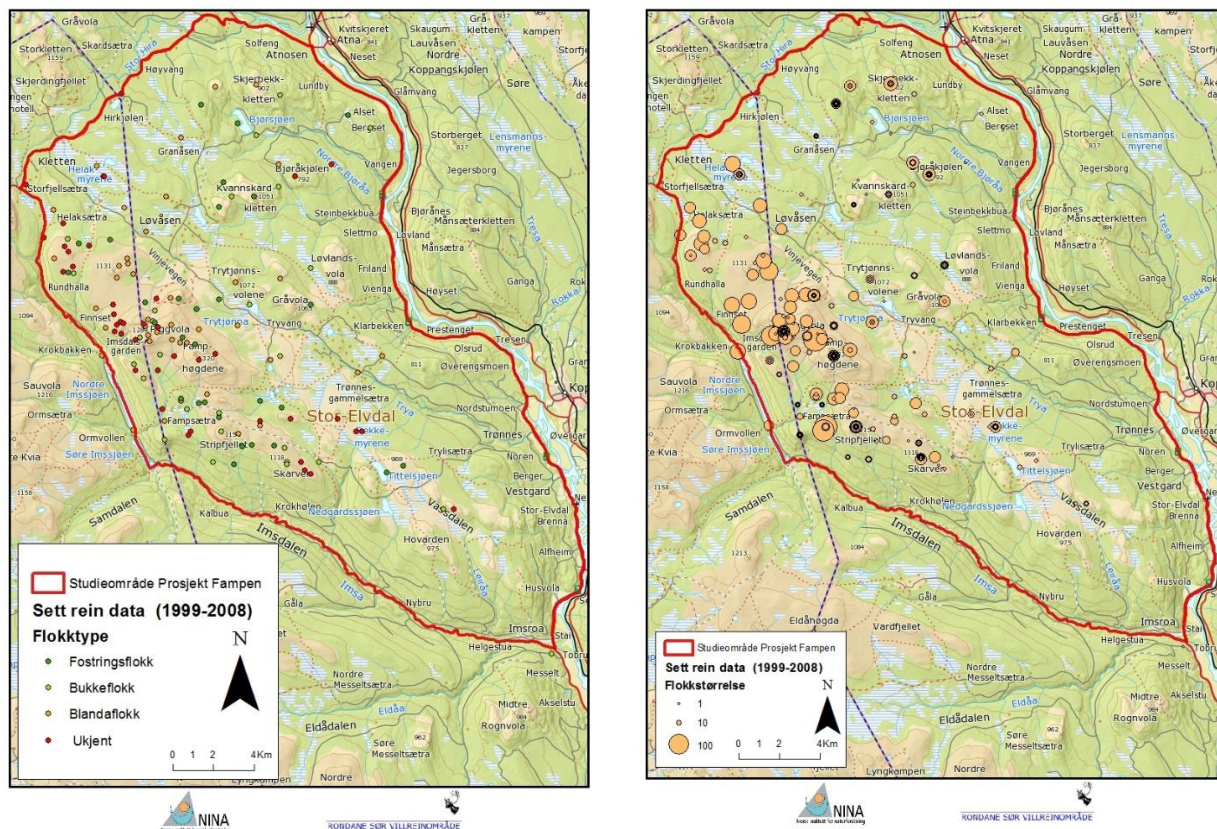
I perioden 1996-2000 vart det samla inn data for å sjå kvar reinen blir felt under jakta (figur 8). Fellingslokalitetane fordelte seg frå Granåsen i nord til Hovalen i sør. Mange dyr var felt i området Famphøgdene – Stripfjellet, og i området Bjørsjøen – Helaksetra – Trytjørnvolane. Det vart også samla inn data om stadfesta observasjonar av rein i heile perioden 1991-1999. Mykje av observasjonane er frå området Famphøgdene – Stripfjellet – Hovalen, forutan området Granåsen – Bjørsjøen – Trytjørnvolane (figur 8).

Figur 8. Oversyn over fellingslokalitetar (små prikkar) i perioden 1996-2000 (venstre) og stadfesta observasjonar av rein i Fampenområdet i perioden 1991-1999 (høgre). Data frå Villreinutvalet i Fampen

Det vart og samla inn stadfesta data (sett rein) i perioden 1999-2008 (figur 9). Hovudtyngda av observasjonane vart gjort i fjellområda på sørvestsida av Vinjevegen, frå Helakmyrene i nordvest til Stripfjellet og Skarven i søraust. Spreidde observasjonar var det og frå områda i nord, ikring Bjørnsjøen – Bjøråkjølen. Det kan stillast spørsmål ved om dette observasjonsmønsteret er påverka av kor det er lettast å observera dyr, slik at dei skogkleddede områda såleis kan ha blitt «underestimert».

I 2006 søkte utvalet om snøscooterløype for å gjennomføra ei teljing. Føremålet var å finna ut kor mykje rein som trekkjer inn i Fampenområdet. Det vart planlagt slik teljing i fleire år framover frå 2006. I 2007 vart det søkt Miljødirektoratet om midlar til prosjektet «Villreinens bruk av Fampen i fortid og nåtid». Emne som inngjekk var registrering av gamle fangstanlegg, registrering av trekkruiter (som grunnlag for styring av ferdsle). Målsetjinga var å «minimalisera konfliktnivå/forstyrrelse på reinen». I 2008 var utvalet fokusert på å få til betre samsvar mellom reinen sin arealbruk og teljande areal. Dei ville prøve «å påvirke fylkesdelplanen for Rondane slik at denne tar opp i seg villreinens leveområder», samt «vurdere løypeplaner for Tryvang – Lauvåsen, også turstier». I årsmeldinga frå utvalet for 2010 framgår det at det på våren hadde trekt inn om lag 200 rein i Fampenområdet, og at det var med ei radiomerka simle. Vidare vart det informert om «forslag om å legge ned skiløype frå Løvåskrysset til skaret ved Piggvola». I møte 6. april 2011 viser ein at handlingsplan var gjennomført. Det var lagt ned ei skiløype inn mot Gjerlaughytta og ny løype var lagt langs Vinjevegen. Det vart registrert kalvingsområder og ei radiomerka simle viste at det er kalvingsområde i området Sjøbekken – Hovalen. Det vart også gjennomført trekkregistrering og laga infoplakat om villrein. Styret meinte det var viktig med dokumentasjon av villreinen sin bruk av Fampenområdet.

Figur 9. Oversyn over stadfesta observasjonar av rein i Fampen innan Stor-Elvdal og Ringebru i perioden 1999-2008 (sett rein), fordelt på flokktypar (venstre) og flokkstorleik (høgre).

4.1.3 Bildeanalyse frå viltkamera

Av vel 2100 bilde av rein er det berekna kjønns- og aldersfordeling på alle, men ein betydeleg del er «ubestemt» av di ein ikkje har tilstrekkeleg kjenneteikn til å kunne bestemma alder og kjønn. To merka simler har vore innom kameralokalitetane (nr. 17, merka i Breidskaret 1.03.2012 og nr. 13, merka i Hirisjøhøgda 29.02.2012).

Vi har berekna vegetasjonssamansetjing/marksflag i ein 300-meters radius ikring kameralokalitetane, og det er her stor variasjon områda imellom (figur 10). Korvidt marksflaget påverkar førekomsten av dyr som har besøkt kameralokalitetane er ikkje analysert inngående. Ein ser at Kjelskardet og Nybuåsen har ein stor andel lavrik furuskog (høvesvis 64 og 38%), og har samstundes vel 43% av alle opptelte dyr på dei åtte kameralokalitetane totalt sett (figur 10 og tabell 2). Karlstadpiggen og Bjørsjøen har ein del skog med ope tresjikt og bra besøk av rein (tilsaman vel 33% av alle opptelte dyr), men Tjønneveien har ein stor andel med tett tresjikt og også bra besøk av rein (vel 17% av alle opptelte dyr).

Etter strukturteljing frå bilda på kameralokalitetane vart det i alt identifisert 3551 dyr frå 2108 bilde. 2806 av desse dyra vart kjønns- og aldersbestemt (fire kategoriar). Simlekategorien dominerer med vel 1510 dyr (53,3%) og tilsaman utgjer simle og kalv godt over 2343 dyr (83%). Men bukkekategorien er også bra representert med 476 dyr (17%) (figur 11). Ein må difor seie at bestandsstrukturen er innafor det ein finn i eit naturleg villreinbestand (tabell 2 og 3).

Det er dei seks kameralokalitetane i den nordlege delen av området som har hatt flest «besøk» av rein (figur 5 og tabell 2). Kjelskardet ligg her øvst med 840 opptalte dyr totalt i 2015-2016. Tal opptalte dyr gjennom barmarksesongen fordeler seg noko ulikt kategoriane imellom (basert på bestemte dyr). Bukkekategorien dominerer tidleg i sesongen, i mai – juni (tabell 3). Simlene er og bra representert på bilda i mai (kalving), medan dei er relativt mindre representert i juni. I juli

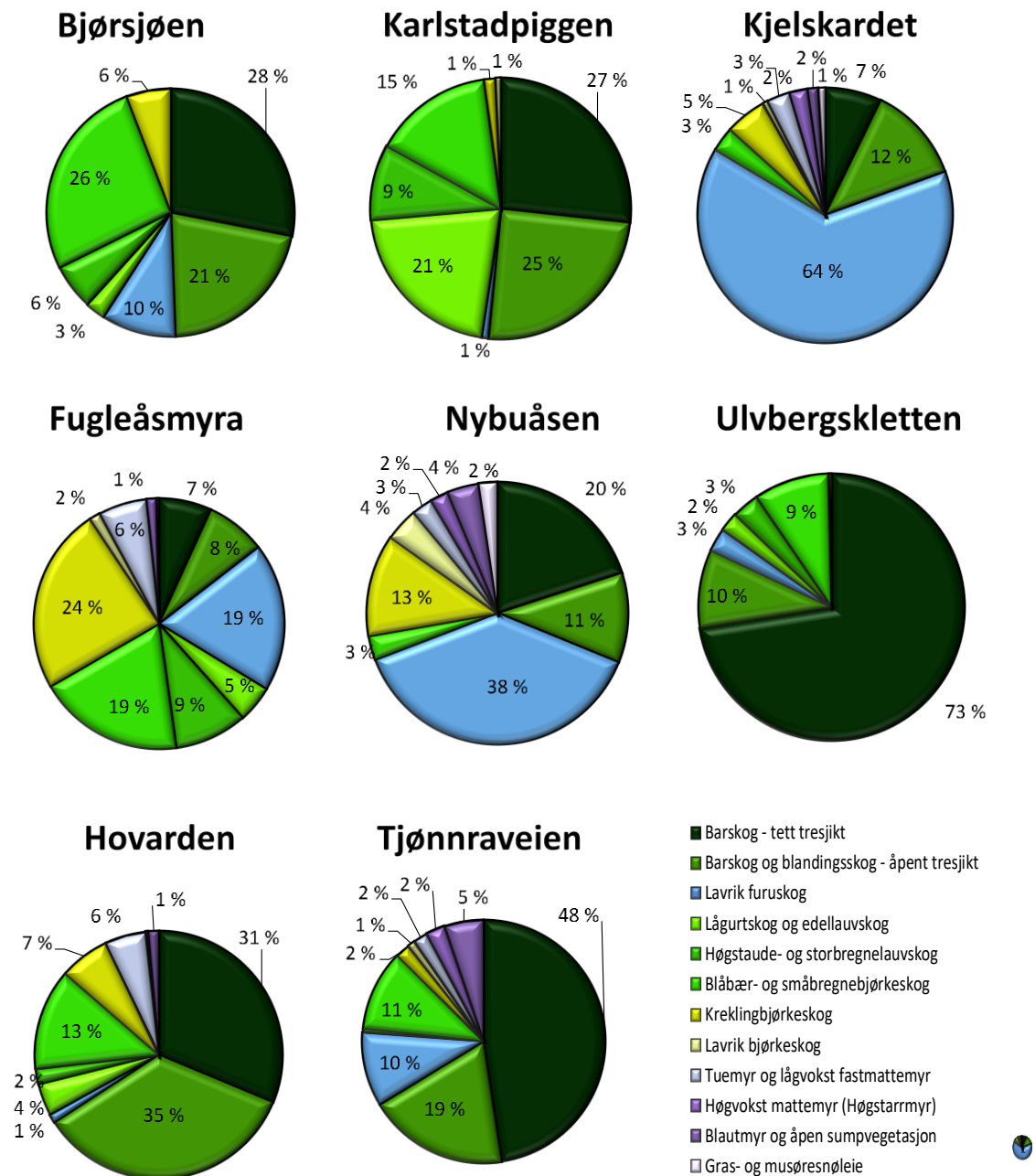
og august derimot, dominerer simlene klart av dei opptalte dyra. Førekomsten av rein avtek over det heile i september (tabell 3). I oktober vart det berre tatt eitt bilete i løpet av dei to sesongane med kameraovervaking (tabell 1).

Tabell 2. Oversyn over opptalte rein frå dei ulike kameralokalitetane.

Posisjon/år	Tal simle	Tal kalv	Tal bukk	Tal bukk 3+	Tal ubestemt	Totalt
2015	531	278	164		262	1235
Bjørsjøen	138	53	40		60	291
Fugleåsmyra	16	7	6		8	37
Karlstadpiggen	142	90	44		90	366
Kjelskardet	148	81	48		48	325
Sjåheim			9		2	11
Tjønrraveien	87	47	17		54	205
2016	979	555	191	130	483	2338
Bjørsjøen	199	91	9	11	55	365
Hovalen	5	4	26	58	19	112
Karlstadpiggen	74	44	30	20	34	202
Kjelskardet	210	147	30	9	119	515
Nybuåsen	331	158	47	11	165	712
Tjønrraveien	160	111	45	6	88	410
Ulvbergskletten			4	15	3	22
Totalsum	1510	833	355	130	745	3573
% av bestemte	53,4	29,5	12,6	4,5		

Tabell 3. Fordeling av opptelte dyr gjennom barmarksesongen.

Månad	Simle	Kalv	Bukk	Eldre bukk	Ukjent	Sum
Mai	10	1	12	1	12	36
Juni	30	20	59	66	34	209
Juli	790	373	132	100	506	1901
August	1355	703	222	20	1047	3347
September	60	50	30	25	170	335
Oktober					1	1
Totalsum	2245	1147	455	212	1770	5829

Figur 10. Vegetasjonsfordeling innnan ein 300-meter radius på dei ulike kameralokalitetane. Ein ser at det er stor variasjon lokalitetane imellom. Lokaliteten Hovarden blir lokalt også kalla Hovalen.

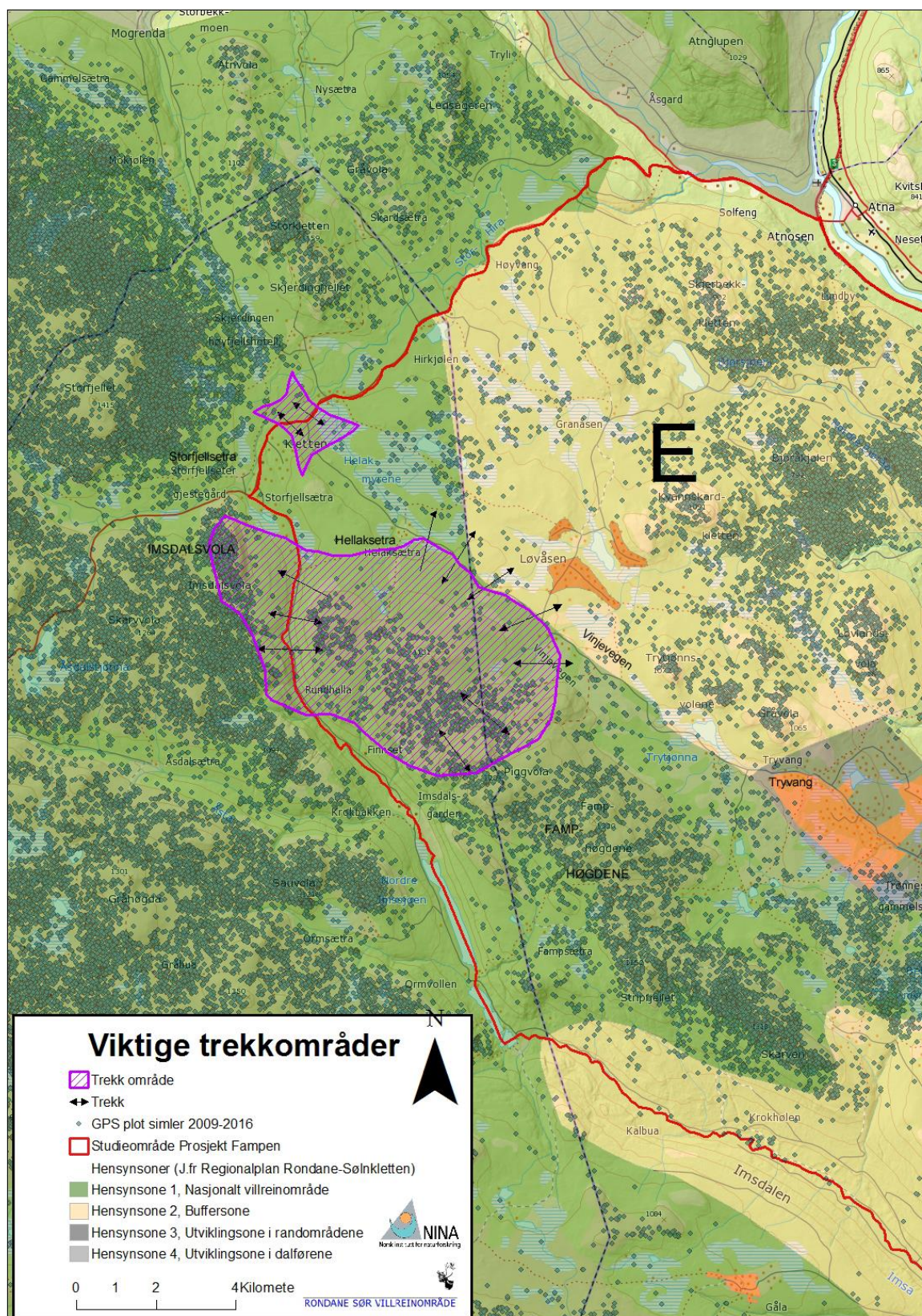

Figur 11. Ein samling reinsdyr på kameralokalitet Nybuåsen i september 2016. Her er både bukk, simle (merka) og kalv representert. Kameraoperatør: Thore Lie

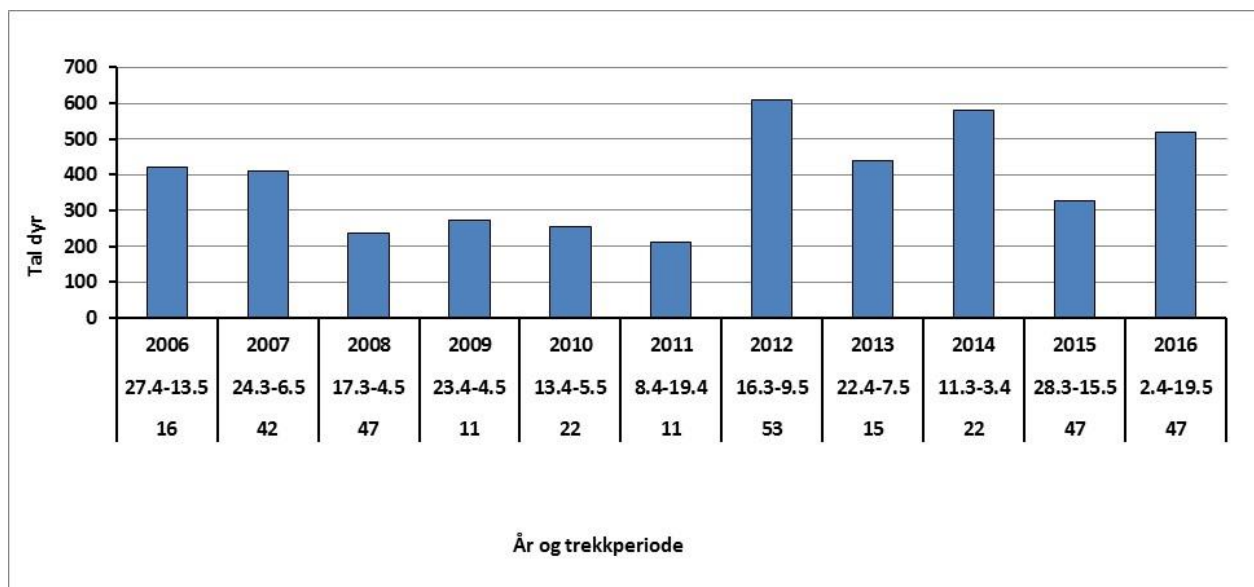
4.1.4 Fokusområde, trekk

Fampenområdet er eit «øyfjell» som er avgrensa av Imsdalen i sørvest. Dette djupe dalføret utgjør ein sterk naturleg barriere for reinen. Reinen sitt viktigaste innfallsområde er såleis frå vest, ved Imsdalsvola og mot Skjerdingsn. Røynslekunnskap og fangstminne (figur 12), viser at dette har vore og er det viktigaste trekkområdet til og frå Fampen. Viktige trekk går både nord og sør for Imsdalsvola, samt i området nord for Helakskletten (figur 12). Vidare er det inne i studieområdet eit trekkområde over Vinjevegen i sørvest–nordaustlei i aksen frå Helaksetra – Løvåsen. Trekk er det og langs med fjellmassiva ikring Piggvola i nordvest – søraustlei.

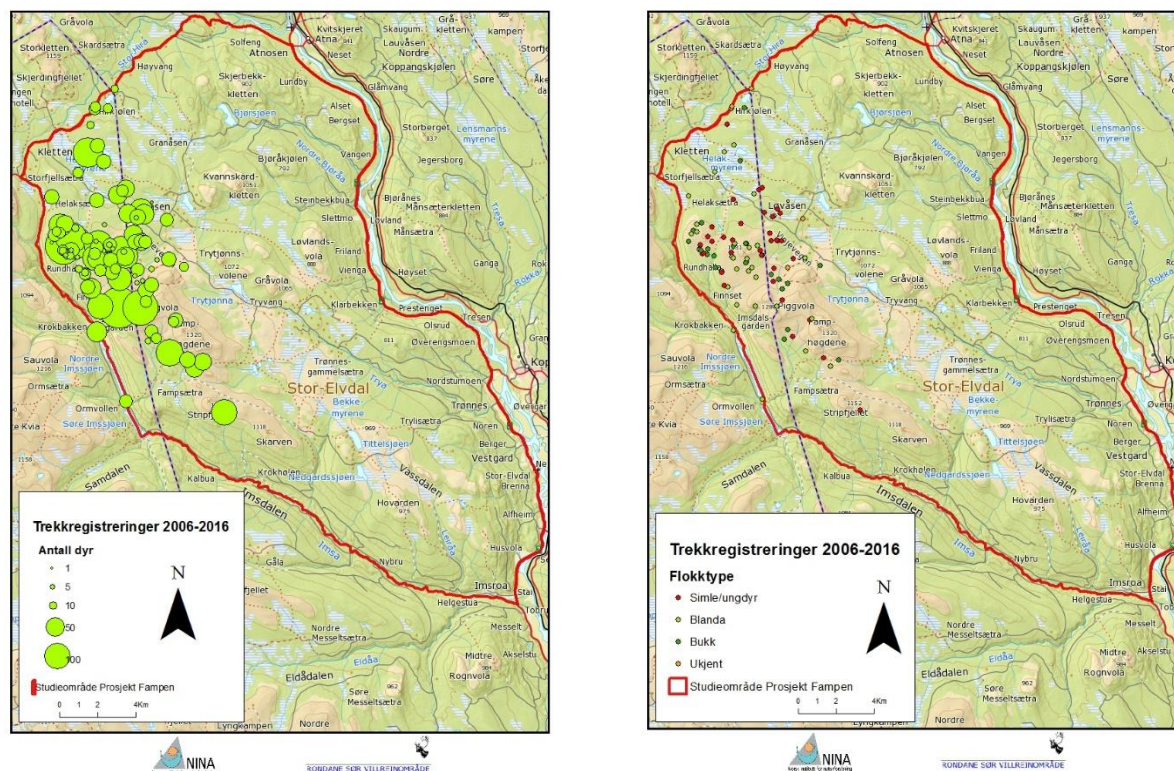
Trekkregistreringane som er gjort i felt i perioden 2006-2016 samanfell godt med data frå dei GPS-merka dyra og bekreftar at dyra trekkjer inn i Fampenområdet både frå nord og vest, men også at hovudtyngda av registreringane er gjort i områda mellom Reinfjellet og Piggvola (figur 14). I registreringsperioden ser ein at det er observert fleire flokktypar, både bukkeflokkar, fosteringsflokkar og blandaflokkar (figur 14). Ein ser også at det er stor variasjon i flokkstorleik, frå småflokkar til flokkar på fleire hundre dyr (figur 14). Den 5.01.2017 vart det observert ein flokk på minimum 823 dyr og er den største flokken som er registrert på nordsida av Imsdalen vinters-tid (figur 14). Elles har det variert mellom 200 og 600 dyr i registreringsperioden (figur 13). Trekk-perioden har starta midt i mars og heldt fram til ut i mai (figur 13).

Figur 12. Sentrale trekkområde i innfallspartiet til Fampenområdet i vest.

Figur 13. Tal villrein registrert under trekkregistreringar i Fampen i åra 2006-2016. Tala nedst viser kor lang periode trekket har pågått årleg (tal dagar).

Figur 14. Trekkregistreringar i perioden 2009-2016, fordelt på flokkstorleik (til venstre) og flokktype (høgre).

Figur 15. Storflokk på 823 dyr i Fampen 5.01.2017. Foto: Thore Lie.

4.1.5 Arealbruken i Fampen og posisjonar frå GPS-merka simler

Frå 2009 har ein gjennom GPS-prosjektet fått mykje ny kunnskap om villreinens bruk av Fampenområdet og Rondane elles (Strand mfl. 2014). Radiomerka dyr har brukt dette området gjennom heile året, men det er særleg gjennom barmarkssesongen at både opne og skogkledde areal i Fampen har vore nytta. Fampen er eit delområde i Rondane Sør som har mykje hytteutbygging og ulike løype- og skitraséar i søraust. På 1980- og 90-talet vart det registrert eit aukande tal rein i dette området. GPS-undersøkingane bekreftar at det kvar vår i 2009-2013 har trekt 200-600 rein ut i dette området. Sidan har dette trekket halde fram. Hovudtyngda av dette har vore gevirberande simler som skal til Fampen for å kalve. Området har såleis i aukande grad vore brukt til kalvingsland dei siste åra. Andre registreringar har også vist at mykje bukk trekkjer til Fampenområdet, men dette skjer særleg i barmarkssesongen. Fampen har betydelege vinterbeiteressursar. At dette området no blir meir brukt av reinen att, viser noko av den dynamiske bruken reinen har av areala i Rondane.

Data frå vintersesongen skil seg vesentleg frå sommarsesongen på fleire vis. Dei austlegaste områda er for det fyrste noko mindre brukt, og dataene viser at reinen har ein utstrakt bruk av areala og heile området sør for Friisvegen. Vi ser også at reinen i langt større grad kryssar Friisvegen. I sommarsesongen er dette annleis, da den generelle bruken av areala sør for vegen er langt mindre. GPS-data frå området viser også at vi har relativt mange tilfelle der dyra har stoppa ved, eller har gått langs med vegen. I tilfelle der dyra faktisk har kryssa vegen (gjennom barmarkssesongen) ser vi også at dei har bevega seg relativt raskt. Dette er åtferd som er typisk for område med barrierer (Strand mfl. 2014) og GPS-dataene indikerer såleis at Friisvegen har ein effekt på reinens trekk og beitetilgong i dette området. Over tid er det tydeleg at reinen i desse delane av Rondane har hatt ein vekslende og dynamisk bruk av areala, der både bestandsstorleik, menneskeleg infrastruktur, uroing og truleg også jaktutøvinga har hatt betydning for arealbruken.

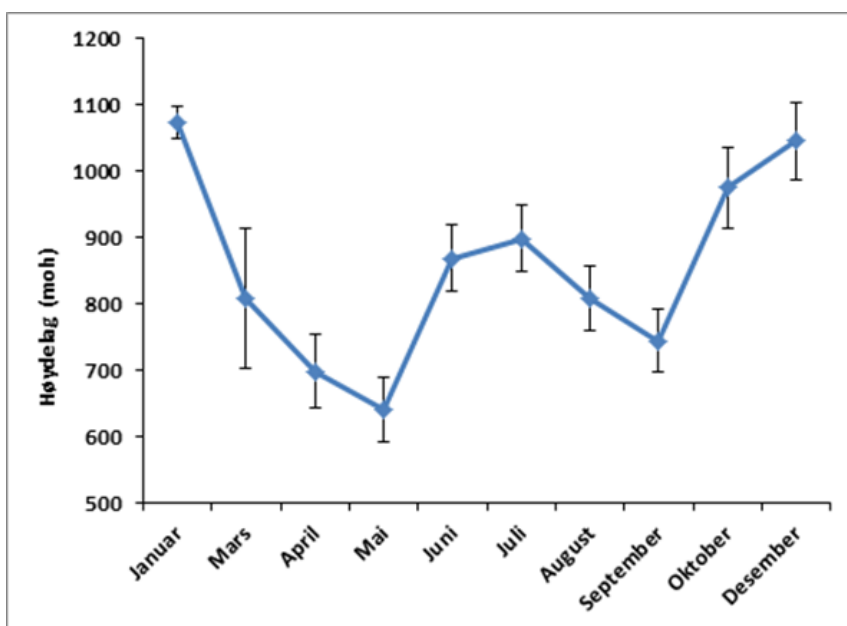
Fokusområdet ved Friisvegen og Fampen må sjåast saman med skogområda lengre sør. Her er reinen sitt trekk sørover forsøkt overvaka ved registrering av flokker som har trekt sørover frå områda ved Friisvegen og Samdalen (figur 14). Årlig har ein registrert flokkar som har vore på trekk sørover til kalvings- og skogsområda i den sørlegaste delen av Rondane.

Observasjonar og fotodokumentasjon av merka simler med kalv er gjort fleire stader i Fampenområdet dei siste åra (figur 17a-f). Bjøråkjølen i Fampenområdet blir i dag vurdert å vera eit viktig kalvingsområde i Rondane Sør (Villreinutvalet i Rondane Sør).

Oppsummering - GPS-merka simler per 2017

Om vinteren er hovudtyngda av posisjonane/plotta å finna vest i området ikring Reinfjellet – Brennfjellet – Piggvola. Spreidde plott er det elles i området, mest i den nordvestlege delen. Mønsteret i den geografiske fordelinga av plotta er relativt likt gjennom barmarksperiodene, men plotta er betydeleg meir spreidd i vår- og haustsesongen enn elles i året. I sommar-sesongen er plotta såleis meir konsentrert til dei høgareliggande delane av området; Nord for Vinjevegen er det stor tettheit av plott ikring Skjerbekkletten – Bjøråkjølen – Kvannskardkletten, medan det sør for Vinjevegen er Famphøgden – Stripfjellet – Skarven, samt større område ikring Hovalen og Trønnesskarven – Tittelsjøfjellet. I sommar- og haustperioden er det mykje plott heilt ut mot kanten av området i nordaust. Helakmyrene har ein del plott i vår- og haustsesongen (figur 18a-d).

I høve til hensynssoner (figur 18a-d) ser ein at 1. og 2. (Nasjonalt villreinområde og Buffer-sone) har størst konsentrasjon av plott. Elles ser ein at område med stor konsentrasjon av hytter og veger har få eller ingen plott. Ein ser elles at tilgrensande område i vest har store plottssvermar i fjellområda mellom Åsdalen og Brettingsdalen. Ein ser at fordelinga av merka simler gjennom høgdegradienten varierer mykje gjennom sesongen i Fampenområdet. På seinvinteren er dei registrert i lågareliggande område, som har samband med kalving (figur 16). Høgst går dei om vinteren.

Figur 16. Fordelinga av plott frå GPS-merka simler dyr gjennom høgdegradienten over året.

a

c

e

b

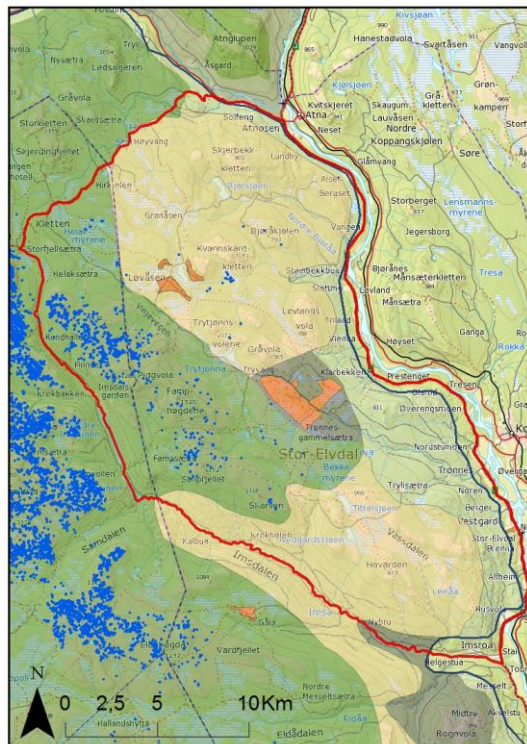

d

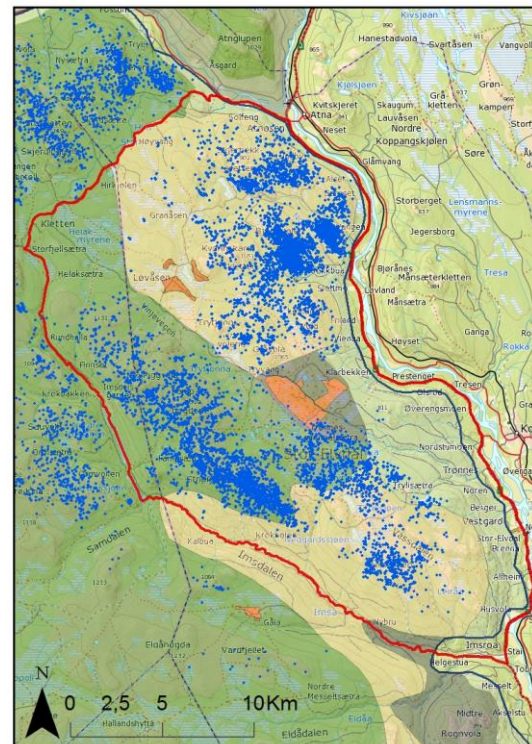

f

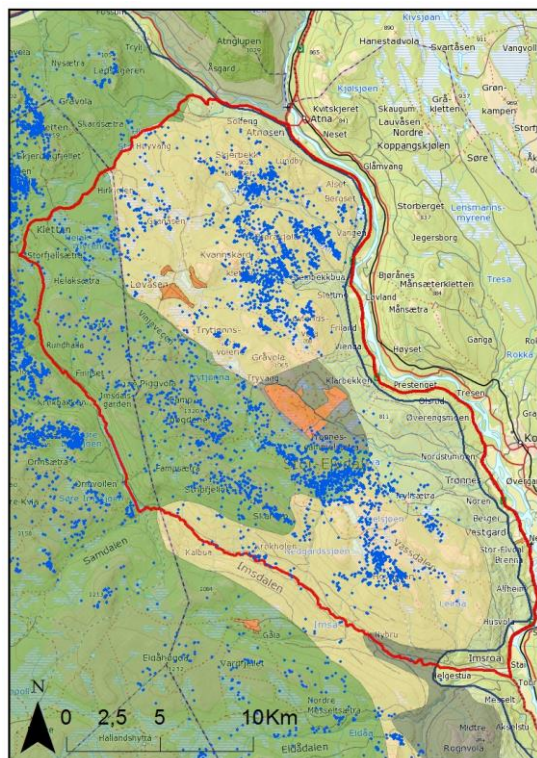
Figur 17a-f. Bildet øvst til venstre (a) er teke 14.5.2012 frå Bjørsjøkletten mot søraust, og viser Bjørsjøen og store delar av Bjøråkjølen med Fuglåsen i bakgrunnen. 14.5.2012 vart radio-merka simle nr. 13 med nyfødt kalv fotografert (d) nede på flata med snøflekkar sentralt i bildet (a). Landskapet på bildet er typisk for heile Bjøråkjølen og dei skogkleddelane av Fampenområdet elles. Det er kalving spreidd utover i heile dette området. Øvrige bilde: Merka simler med kalv i skogområda ved Bjørsjøkletten (b – 20.5.2013), Kvannskardkletten (c – 22.5.2016 og e – 22.5.2014) og Fuglåsen sør (f – 19.5.2013). Foto: Thore Lie.

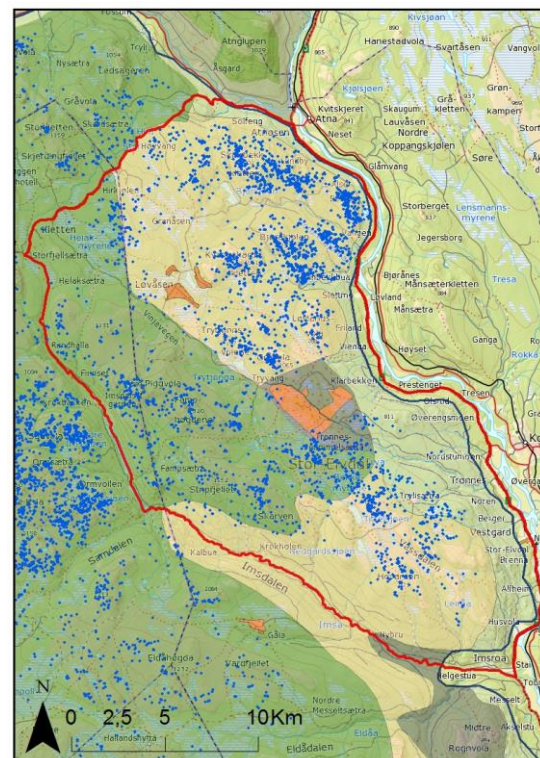
a - vinter

c - sommar

b - vår

d - haust

Figur 18 a-d. GPS-plott 2009 – 2016 gjennom året illustrert med blå prikker (**a** – vinter; November – Mars, **b** – vår; April-Mai, **c** – sommar; Juni – August og **d** – haust; September – Oktober), samanstilt med hensynsoner (**grøn** – hensynsone 1; nasjonalt villreinområde, **gul** – hensynsone 2; buffersone, **mørk grå** – hensynsone 3; utviklingssone i randområda og **lys grågrøn** – hensynsone 4; utviklingssone i dalføra. **Oransje** farge viser utbygde område og planar. **Raud** og **blå** line viser høvesvis avgrensinga av Fampenområdet og Regionalplan.

5 Oppsummering og tilrådingar

Gjennom lang tid har det knytt seg mange spørsmål til reinen sin bruk av skogsområda i Rondane Sør. GPS-prosjektet har dokumentert og bekrefta at dette utgjør viktige delar av leveområda. Fampenområdet har med sine store skogkledde areal såleis fått styrka sin karakter som villreinhabitat og ein naturleg del av Rondane villreinområde. Data frå kameraovervaking saman med kartlagt vegetasjon og beitemangfald, byggjer også opp om at området isolert sett innehar dei kvalitetane som trengst for eit fullverdig villreinhabitat. Generelt sett ser ein her som i andre store villreinområde at det over tid har vore endringar i reinen sitt geografiske bruksmønster. Dette er noko av dynamikken i reinen sin økologi og arealbruk, der vekselbruk av store leveområde inngår i ein naturleg syklus. Ut frå desse kjensgjerningane vil det kunne vera legitimt å tilrå at større delar av Fampenområdet får same verdistatus som sentralområda lengre inne i Rondane (nasjonalt villreinområde).

I februar 1985 fekk Fampenområdet sitt fyrste arbeidsutval og ynskte dermed å operere som eige villreinområde. I vedtektene heitte det at utvalet skulle jobbe for at «reinsens levevilkår blir minst mulig berørt ved evt. annen utnyttelse av fjellområdet (kraftutbygging, hyttebygging, veinlegg, motorisert ferdsel m.v.)». Sidan 1985 har området fått tilført betydeleg med hytter og veganlegg. Det er viktig at ein nyttar dagens kunnskapsstatus om villreinen sin arealbruk aktivt, og legg til rette for at viktige leveområde på både sider av Vinjevegen i minst mogleg grad blir råka av nye inngrep som avgrensar reinen sin bruk av områda her. Det er grunn til å peike på den aukande bruken av dei skogkledde områda som kalvingsland.

Gjennom vinterteljingar frå bakken i perioden 1984 – 2004 vart det observert store veksingar i snømengdene over klimagradianten frå søraust til nordvest i Rondane. Dette påverkar beitetilgangen vesentleg og viser kor viktig det er at reinen har opne trekkorridorar innan slike klimagradiantar. Innfallspartiet/hovudtrekkorridoren mot Fampen ikring Imsdalsvola og Kletten bør difor ha sterk fokus framover, sameleis trekkorridoren vidare austover mot Løvåsen – Bjøråkjølen.

5.1 GPS-plott i høve til hensynssoner

Ut frå GPS-plott frå merka simler og informasjon om flokkstorleiken merkadyra har inngått i, er det grunnlag for å seie at store delar av Fampenområdet har vore brukt av rein gjennom store delar av året i perioden 2009-2016. Dei nordlege og sørlege delane av området, kategorisert som Hensynssone nr.2 Buffersone i Regional plan for Rondane og Sølnekletten, har også vore brukt i omfattande grad. Mønsteret av GPS-plott frå barmarksperioden i 2009-2016 indikerer såleis at desse områda har vore like mykje nytta av reinen som områda i vest, kategorisert som nr.1 Nasjonalt villreinområde.

Det er godt samanfall mellom innsamla GPS-data, lokalkunnskap om dette området og data innsamla gjennom trekkregistreringar på våren, noko som viser betydninga av heile Fampenområdet frå Friisvegen–Atndalen i nord og heilt ned til Rv3 mellom Atna og Imsroa aust. Arealbruken i dette området er godt dokumentert av GPS-merka simler, men også av oppsynspersonell gjennom mange år. GPS-plott viste at ei radiomerka simle hadde kryssa Imsdalen frå Ringebru mot Fampen i årsskiftet 2016/2017 (i trekkområdet på figur 12).

5.2 Data frå bilde (viltkamera)

For å få oversyn over kva kategoriar dyr som er representert har visuell fotoovervaking gjeve svært viktige haldepunkt. Eit stort bildemateriale samla inn frå viltkameralokalitetane gjev sterke indikasjonar på at alle kategoriar dyr nyttar området i barmarksesongen. Det er mest simler/ungdyr og kalvar, men og ein betydeleg del bukk i ulike årsklasser. Det er månadene juli og august som har hatt klart flest eksponeringar. I det heile har denne overvakinga gjeve viktig kunnskaps-supplement om reinen i skogsområda både i Fampen og Rondane sør. Bilda viser elles at dyra gjennomgåande er i svært god kondisjon.

5.3 Data frå trekkregistreringar

Reinen sitt viktigaste innfallsområde mot Fampen er frå vest, ved Imsdalsvola og mot Skjerdingen. Dette er godt dokumentert både gjennom historiske- og nyare data. Observasjonar av flokkar som trekkjer inn i Fampen på seinvinteren viser at det har vore ein aukande førekomst av dyr her i perioden 2009–2017. Trekkperioden har starta midt i mars og heldt fram til ut i mai. Det har vore ulike flokktypar og vekslande flokkstorleik. Fampenområdet har i tidlegare år vore lite nytta til vinterbeite, men ein ser no at dette bildet er i endring. Ein flokk på 511 dyr var til dømes her i om lag fire veker ved årsskiftet 2015-2016 (observert av Thore Lie), og ein storflokk på 823 dyr vart observert i Fampen 5.01.2017. I begge desse flokkane var det med radiomerka simler. I registreringsperioden ser ein at det er observert fleire flokktypar, både bukkeflokkar, fostringsflokkar (simler, ungdyr og kalvar) og blandaflokkar (alle kategoriar dyr).

6 Referansar

- Barth, E.K. 1992. Fangstgravrekken Skjæringfjell – Imsdalsvola og samtale med Mats og Hallvard Huset. Norsk Skogbruksmuseum. Årbok nr.13 1990-1992: s. 220-232.
- Jordhøy, P. 2008 (red.). Villreinen i Rondane – Sølnekletten. Status og leveområde. – NINA Rapport 339. 70 s.
- Jordhøy, P., Hole, R., Sørensen, R., Hage, E., Enge, E., Winther, E. & Finstad, E. 2012. Gamal villreinfangst i Rondane. Dei store fangstgroppene i høve til villreintrekk og beite. – NINA Rapport 872. 63 s. + vedl.
- Johansen, B. E. 2009. Vegetasjonskart for Norge basert på Landsat TM/ETM+ data. 87s. Northern Research Institute Tromsø
- Oppland fylkeskommune 2013. REGIONAL PLAN FOR RONDANE – SØLNKLETTEN. Planbeskrivelse – felles hoveddokument Rondane - Sølnekletten (<https://www.oppland.no/Handlers/fh.ashx?MId1=390&FilId=966>)
- Strand, O., Gundersen, V., Jordhøy, P., Andersen, R. Nerhoel, I., Panzacchi, M. & Van Moorter, B. 2014. Villrein og ferdsel i Rondane. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009 - 2014. NINA rapport 1013. 160 s. + vedlegg.

7 Vedlegg. Trekkregistreringar inn i Fampen v/Villreinutvalet i Rondane sørområde

Bakgrunn

Villreintrekket fra vinterbeitene i Sollia og Ringeby og inn i Fampen Villreinområde har blitt registrert siden 2006. Registreringen har i hovedsak blitt utført av Thore Lie på oppdrag fra Villreinutvalget. Det blir ofte brukt ski for å følge med på dyrene på sørsiden av Imsdalen, før de trekker inn i Fampen. Etter at trekket har startet blir både bil og scooter benyttet. Forarbeidet til registreringen starter normalt i mars, og pågår til førefall, dvs. helt til det er umulig å gjøre sikre registreringer. På grunn av store variasjoner i snø og føreforhold, har registreringsperioden fra de første dyrene trekker inn i området til førefall variert fra 12-57 dager. Det er viktig å bemerke at dette ikke er en totaltelling, men en minimumstelling av villrein som trekker inn i Fampen på våren. Det er også viktig å se at det kan ha trukket dyr inn i områdene etter førefall, samt at det trekker noen dyr tilbake til vinterbeiteområdene, samt videre sørover.

Resultater

2006

Årets registrering foregikk i perioden 8. april – 13. mai. Mange av de telte flokkene er i ettertid av registreringen observert i Famphøgden og en del har krysset Vinjeveien i området Trytjønnet. Det var gode forhold helt fram til 13. mai, da snøforholdene gjorde det umulig å skille allerede telte rein fra nyankomne.

Tabell 1: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2006.

Dato	Koordinater			Antall	Kommentar
27.03.2006	32V	582888	683612	ca 35	Telt spor på snøen, ca 500 meter sør for Botnmyrene. Pga skareføre var det ikke mulig å følge flokken for å fintelle
29.04.2006	32V	587015	6834710	67	Flokk med bukker/ungdyr/1 voksen simle, telt ved fylkesgrensa sør for Brennfjell. Dyra hadde krysset Imsdalsveien ved Botnmyrene.
29.04.2006	32V	586483	6834033	31	Flokk med bukk ungdyr, telt ved høyde 1131 sør for Brennfjellet. Flokken krysset Imsdalsveien ved Botnmyrene.
30.04.2006	32V	588328	6831839	23	Flokk med simler/ungdyr, telt øst på Piggvola. Hadde passert Imsdalsveien ca 400 meter sør for Botnmyrene.
01.05.2006	32V	585743	6830241	ca 60	Blandingsflokk telt på innmark ved Huset etter at den kom ned fra Åsdalstangen, krysset senere myrene nord for N. Imdalsjøen og gikk på skrå opp mot Fampsetra.
08.05.2006	32V	586144	6835885	5	5 voksne simler telt vest for Brennfjell
09.05.2006	32V	583375	6837356	31	Blandingsflokk telt mens den lå øst på Botnmyrene etter å ha krysset Imsdalsveien. Flokken krysset senere Vinjeveien ved Hellakssetra.
09.05.2006	32V	587260	6826563	29	Blandingsflokk kom ned i Imsdalen ved Huset og fulgte delvis Imsdalsveien til Ormvollen der den ble telt. Krysset Stuva og gikk i retning Imsoskampen.
10.05.2006	32V	585911	6831592	96	Blandingsflokk telt sør for Kvernbecken. Dyra kom fra Reinsfjellet og trakk videre i retning Fampsetra.
11.05.2006	32V	586687	6843076	ca 8	Spor telt på brøytekanten, dårlige snøforhold gjorde videre sporing umulig. Dyrene gikk sørover mot Flymyrene.
13.05.2006	32V	587884	6836305	36	Blandingsflokk telt på myra ved Styggbekken, dyra hadde krysset Vinjeveien der fylkesgrensa krysser veien.
				421	

2007

Årets registrering startet hele 4 uker tidligere enn i 2006, mens den ble avsluttet 1 uke før på grunn av førefall. Det er små avvik i summen som er registrert i forhold til året før.

Tabell 2: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2007.

Dato	Koordinater			Antall	Kommentar
24.03.2007	32V	588611	6830269	27	Bukkeflokk telt i sørhellinga på Piggvola. Hadde krysset Imsdalsveien lengst sør på Botnmyrene.. Flokken ble skremt av skiløpere, og returnerte over Imsdalsveien ved Botnmyrene. Flokken blir derfor ikke tatt med i sluttsummen.
11.04.2007	32V	586579	6834619	4	1 bukk og 3 simler. Telt på Brennfjellet, nær høyde 1131. Kom opp fra Kvernbekkdalen.
11.04.2007	32V	584611	6835712	9	Simler / ungdyr som kom over Botnmyrene og ble telt vest for Reinstjønnnet.
11.04.2007	32V	584086	6834305	3	Vioksne simler. Flokken ble telt mellom Reinsfjellet og Finnsetbekken.
19.04.2007	32V	585448	6832534	64	Blandingsflokk. Flokken krysset Imsdalsveien mellom Krikbakken og Finnset, og ble telt nord for Kvernbekken.
20.04.2007	32V	587289	6834197	88	Flokk med stor andel voksne simler krysset Imsdalsveien ved Botnmyrene, gikk over Reinsfjellet og ned til Hellaksetra, derfra sørover mot Famphøgden. Telte flokken sør for Brennfjellet. Samme flokken krysset Vinjeveien den 28.4, da trakk den mot Dalbuskaret.
21.04.2007	32V	590885	6828335	57	Blandingsflokk som kom over Imsdalsveien (litt nord for) der Østre og Vestre Botnbekken kommer sammen. Flokken ble telt øst for Rundvola.
24.04.2007	32V	584365	6834237	9	Bukker som kom over Imsdalsveien sør for Botnmyrene, og ble telt vest for Finnsetbekken.
29.04.2007	32V	588335	6832433	42	Bukkeflokk. Krysset Imsdalsveien mellom Fionnset og Krokbakken, og ble telt mellom Piggvola og Stolvola.
29.04.2007	32V	589895	6830850	30	Blandingsflokk med stor andel bukk. Krysset Imsdalsveien, og ble telt mellom Piggvola og Famphøgden.
02.05.2007	32V	584053	6835936	48	Bukkeflokk som kom inn 500 meter sør for Botnmyrene, og ble telt nord på Reinsfjellet.
04.05.2007	32V	587864	6832827	5	Simler telt nord for Piggvola
06.05.2007	32V	586853	6837473	53	Blandingsflokk med stor andel bukk, kom over sør for Hellakskletten, krysset Vinjeveien sørøst for Hellaksetra. Telt på myra mellom Vinjeveien og fylkesgrensa.
				412	

2008

Trekket startet i år så tidlig som 17. mars. en starter å se et tydelig mønster over trekkrutene inn i kalvingsområder/sommerbeiter i Fampen. Det ble i år registrert omtrent halvparten enn tidligere år. Det er vanskelig å si om årsaken til denne nedgangen er større snømengder, om hovedtrekket har kommet senere eller om det er andre faktorer som spiller inn.

Tabell 3: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2008.

Dato	Koordinater			Antall	Kommentar
17.03.2008	32V	587153	6834457	7	3 simler, 4 kalv/ungdyr telt ved høyde 1131, sør for Brennfjellet. Krysset Imsdalsveien på Botnmyra.
23.03.2008	32V	588642	6832712	31	Bukkeflokk kom ned Imsdalsvola og krysset Imsdalsveien 500 meter sør for Botnmyra. Flokken ble telt mellom Stolvola og Piggvola.
14.04.2008	32V	584386	6834538	3	Bukker krysset veien litt sør for Botnmyra, og ble telt sør for Rensfjellet.
17.04.2008	32V	588451	6829763	7	Bukker telt mellom Langvola og Piggvola. Hadde gått over veien 300 meter sør for Botnmyra.
19.04.2008	32V	584697	6834179	5	Bukker telt der Finnsetbekken starter. Hadde krysset veien der Botnbekkene møtes.
20.04.2008	32V	586399	6834842	6	Bukker telt ved høyde 1131, sør for Brennfjellet. Hadde krysset Imsdalsveien på Botnmyra.
26.04.2008	32V	584804	6833565	10	9 bukk og ei simle telt ved Finnsetdalen.
28.04.2008	32V	588060	6835031	28	Fostringsflokk teøt øst for Brennfjellet. Hadde krysset veien 100 meter sør for Botnmyra.
29.04.2008	32V	590535	6828769	39	Fostringsflokk som ble telt mellom Rundvola og Famphøgden. Hadde krysset veien på Botnmyra.
02.05.2008	32V	587662	6835376	51	Fostringsflokk som ble telt øst på Brennfjellet. Hadde krysset veien 400 meter sør for Botnmyra.
03.05.2008	32V	587286	6837794	46	Fostringsflokk som ble telt mellom Helaksetra og Løvåsen etter at de hadde krysset Imsdalsveien 200 meter sør for Botnmyra.
04.05.2008	32V	587807	6836274	5	3 voksne simler og 2 ungdyr. Ble telt nord for Brennfjellet/Vinjeveien.
				238	

2009

Fra de første dyrene ble registrert på trekk inn i Fampen, gikk det bare 12 dager før det ble førefall. Det ble derfor en meget kort registreringsperiode dette året. Sammenlignet med tidligere år har det i perioden mars / april blitt observert en god del mindre rein i området Skarvvola - Imsdalsvola - Hestknappen. Det var en god del mer snø sør for Imsdalen enn på nordsiden. Prosentvis har det dette året kommet inn flere simler/ungdyr enn tidligere.

Tabell 4: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2009.

Dato	Koordinater			Antall	Kommentar
23.04.2009	32V	587889	6833514	28	Fostringsflokk telt mellom Brennfjellet og Piggvola. Krysset Imsdalsveien 600 meter sør for Botnmyra.
25.04.2009	32V	587737	6834992	31	Fostringsflokk telt øst på Brennfjellet. Hadde krysset Imsdalsveien 200 meter sør for Botnmyra
27.04.2009	32V	585622	6842018	ca 20	Sportelling etter at dyrene hadde krysset Friisveien sørvest for Hirisjøen. Sporene gikk i retning Flymyrene.
28.04.2009	32V	586334	6842037	14	Bukker som ble telt på ai myr sør for Hirisjøen. Beitet seg sørover i retning Flymyrene. Hadde krysset Friisveien sørvest for Hirisjøen.
29.04.2009	32V	590357	6833662	12	Bukker som ble telt mellom storvola og Vinjeveien.
30.04.2009	32V	588225	6836458	61	Fostringsflokk som ble telt på yttersiden av Vinjeveien, ca 1 km øst for fylkesgrensa. Flokken hadde krysset Imsdalsveien ca 1 km nord for Rundhalla.
01.05.2009	32V	585634	6834376	24	Fostringsflokk som ble telt vest for høyde 1131. Hadde krysset Imsdalsveien ca 1 km nord for Rundhalla.
01.05.2009	32V	585133	6833289	20	Fostringsflokk som ble telt mellom Kvernbekken og Finnsetbekken. Hadde krysset Imsdalsveien ca 800 meter nord for Rundhalla.
02.05.2009	32V	583957	6834541	16	Fostringsflokk som ble telt i sørhellinga av Rensfjellet. Hadde krysset Imsdalsveien ved Botnmyrene
03.05.2009	32V	585750	6837171	34	Fostringsflokk som ble telt sør for Helaksetra. Hadde krysset Imsdalsveien der Botnbekka kommer sammen.
04.05.2009	32V	583634	6835542	14	Bukker telt i Rensfjellet
				274	

2010

Årets registrering ble enklere enn tidligere, da det var snøføre helt fram til 17. mai. De siste dyrene trakk over 5. mai, noe som kan tyde på at alle dyr som skulle over for å kalve ble med på registreringen. Likevel ble det registrert færre dyr som gikk over enn i 2009. Det er verdt å nevne at merkasimle nr. 7625 trakk inn i Fampen i år. Den oppførte seg til tider som om den skulle kalve, og ble observert med kalv 1. juni.

Tabell 5: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2010

Dato	Koordinater			Antall	Kommentar
13.04.2010	32V	588916	6834039	5	Fire simler og ett ungdyr
15.04.2010	32V	587767	6833185	3	Bukker
17.04.2010	32V	586724	6833569	19	16 simler / ungdyr og 3 bukker
23.04.2010	32V	588304	6834976	25	Simler og ungdyr
25.04.2010	32V	587221	6834218	51	Simler og ungdyr. Inkludert simle nr 7625.
26.04.2010	32V	583948	6834518	8	2 bukker, 2 simler og 4 ungdyr
27.04.2010	32V	585672	6834150	96	Blandingsflokk
29.04.2010	32V	585216	6835159	24	Simler og ungdyr
03.05.2010	32V	585673	6842133	15	Sportelling ved Kryssing av Friisveien
05.05.2010	32V	585416	6841148	8	simler og ungdyr
				254	

2011

Tidlig førefall (20. april) gjorde at årets registrering ble amputert. Innen denne datoen ble det registrert 211 dyr på trekk inn i Fampen, men det er i etterkant gjort sikre registreringer på at det har trukket flere inn. Grunnet de vanskelige forholdene ble de ikke gjenfunnet eller telt. Simle nr. 7625 trakk også i år inn i Fampen, og oppholdt seg store deler av kalvingstida i samme område som året før. Samme simle ble observert 14. mai med kalv.

Tabell 6: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2011

Dato	Koordinater			Antall	Kommentar
08.04.2011	32V	584177	6834325	11	Simler og ungdyr, telt sørøst for Reinsfjellet
10.04.2011	32V	587852	683352	16	Simler og ungdyr, telt sør for Bjøråttjønn
12.04.2011	32V	585820	6834842	119	Blandingsflokk passert kvelden før, med stor andel voksne simler. Telt på Søre Reintjønnsvola. Simle nr 7625 var med i denne flokken (samme simle som i 2010).
15.04.2011	32V	583807	6835462	18	8 bukker og 10 simler/ungdyr, telt på Reinsfjellet.
16.04.2011	32V	585906	6833494	20	5 bukker og 15 simler/ungdyr, telt sør for Søre Reintjønnsvola.
19.04.2011	32V	583517	6835335	27	Blandingsflokk, telt på Reinsfjellet.
				211	

2012

I år var trekkperioden på 55 dager, og det er registrert over 600 dyr som har passert inn i Fampen. Men det er også registrert at en del av dyrene har trekt tilbake til vinterbeiteområdet, samt at i år har en større andel av dyrene kommet inn over Friisvegen og oppholdt seg i området ved Helakmyrene, før de etter hvert har trekt videre sørover:

- Blandingsflokken på 51 dyr som ble telt den 4. april, ble skremt av folk i Piggvola 7. april, de trakk da via Reinsfjellet og over til Imsdalsvola.
- 5.-6. april viste GPS-sporing at simle nr. 8 og 19 trakk fra Stripfjellet over Imsdalen til Eldhåhøgda, flokkstørrelse er ukjent. Der skilte GPS-simlene lag, og nr. 8 gikk tilbake over Imsdalen til Vassdalen. Nr. 8 ble 18. april observert på Tittelsjøfjellet sammen med 3 voksne simler og 3 ungdyr.
- 14. april viste sporregistrering på snøen at ca. 35 dyr hadde gått fra Helakmyra, over Vinjevegen, før de krysset Friisvegen mellom Storfjellstua og avkjøringa til Vinjevegen og videre inn i Storfjellet.
- Simle nr. 16 som ble registrert inn sammen med 33 andre dyr den 9. mai, trakk den 14. mai tilbake til vinterbeiteområdet via Helakmyra, Helakskletten om Imsdalsvola. Grunnet dårlige sporingsforhold lyktes det ikke å anslå antallet.

Tabell 7: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2012

Dato	Koordinater			Antall	Kommentar
16.03.2012	32V	583369	6834946	2	Bukker på Reinsfjellet
30.03.2012	32V	585254	6839697	136	Blandingsflokk med bukker, simler og ungdyr telt på Helaksmyra. 3 merka simler var med flokken; nr 8, 17 og 19. Flokken trakk sørover.
31.03.2012	32V	586111	6839240	33	Bukkeflokk telt ved N. Helaktjønn. Flokken gikk sørover.
02.04.2012	32V	584736	6838634	18	Blandingsflokk telt mellom Vinjevegen og Nordbekken.
04.04.2012	32V	585749	6834062	51	Blandingsflokk, stor andel bukker. Telt ved høyde 1131. Denne flokken ble skremt av skigåere i Piggvalo påskeaften, og trakk da via Reinsfjellet og tilbake til Imsdalsvola.
05.04.2012	32V	584022	6834481	10	Bukkeflokk telt i Reinsfjellet.
12.04.2012	32V	586904	6831520	248	Blandingsflokk i telt i Piggvola, simle nr 13 var med. Flokken hadde krysset Friisvegen 200 metyer øst for Vinjevegen, og de gikk videre mot Fampen.
12.04.2012	32V	583804	6835856	75	Blandingsflokk med stor andel simler telt i Reinsfjellet.
14.04.2012	32V	585705	6835015	3	Simler telt mellom Reinstjønn og høyde 1131, de hadde da kommet over Reinsfjellet.
09.05.2012	32V	585281	6832608	34	Simler og ungdyr telt mellom Finnskjeggdalen og Kvennbekkdalen. Simler nr 16 var med.
				610	

2013

Tendensen med at flere dyr trekker over Friisvegen ser ut til å fortsette, mens trekket via Imsdalsvola og over Imsdalsveien ikke blir like mye brukt som tidligere. Også i år har en del av dyrene trekt ut av området igjen etter å ha oppholdt seg noen dager i Fampen.

Tabell 8: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2013

Dato	Sone	X	Y	Antall	Kommentar
22.04.2013	32V	589588	6829125	109	Blandingsflokk, få kalver. Flokken krysser Friisvegen mellom Vinjevegen og det store grustaket, telt Famphøgdene - Langvola. Simle nr 13 er med.
26.04.2013	32V	589542	6834073	31	Blandingsflokk krysset Imsdalen sør for Botnmyra. Telt ved Storvola vest for Vinjevegen. Flokken trakk over Vinjevegen mot Kvannskardet.
26.04.2013	32V	585787	6840060	30	Blandingsflokk forsøkt telt ved Nordre Helaktjønn. Bjørkskog gjorde telling vanskelig, men ettersom simle med GPS-klave nr 17 var med i flokken
02.05.2013	32V	586785	6833137	57	Blandingsflokk, hovedsakelig simler og ungdyr, kom over Friisvegen mellom Storfjellstua og Vinjevegen. Telt ved Nordre Skådalen.
06.05.2013	32V	587097	6837682	24	Simler og ungdyr telt øst for Helaksetra. Flokken kom inn over Friisvegen mellom Storfjellstua og Vinjevegen.
07.05.2013	32V	586948	6833046	88	Blandingsflokk med få bukker. Flokken ble telt ved Kvennbekken. Baksporing viste at dyra hadde kommet opp fra Imsdalen, Skarven -Stripfjellet
Sum				339	

2014

Årets registreringer viste at flesteparten av dyrene kom ca. en måned tidligere år. Den 26. desember 2013 ble det registrert reinsspor fra Reinsfjellet over Imsdalsvegen mot Botnbekken. Det er uvisst om flokken kan ha vært i Fampen-området siden høsten. 28. desember 2013 ble det registrert ei ny relativt stor sporslepe tilbake mot Reinsfjellet, omtrent på samme sted som dyr krysset veien to dager tidligere. 29. desember 2013 ble dyrene funnet og telt på Reinsfjellet. Flokken besto da av 347 dyr, en stor andel av disse var simler, ungdyr og kalver. Uten at det kan dato festes nøyaktig, har flokken ganske sikkert trekt tilbake over Imsdalen, da det ei tid senere var spor etter dyr fra Reinsfjellet mot Botnbekken.

Den 9. januar 2014 ble en bukkeflokk på ca. 45 dyr telt på høyde 1131, sørvest for Brennfjellet. Den 24.3 ble en flokk på 44 bukker telt sør for Famphøgden, dette er trolig den samme flokken, og dyrene kan muligens ha oppholdt seg i Fampen hele vinteren. 24. mars lå det ca. 300 dyr i Brennfjellet. Dyrene ble skremt av skiløpere med hunder. Flokken delte seg, og 176 dyr trekte senere tilbake over Imsdalvegen til Imsdalsvola.

Simle med klave nr. 13 (kalva i Fampen i fjor) kom inn 12. mars. Senere, 17. april, ble flokken hun gikk med (til sammen 19 dyr), skremt av skiløpere på Helaksmysene og trakk over Vinjevegen og Friisvegen til Storfjellet. 15. mai kom hun igjen over Friisvegen, og trekte da til området ved Bjøråkjølen. GPS-tracking viser at Simle med klave nr. 17 (kalva i Fampen i fjor), kom inn over Friisvegen 4. mai, og trekte mot Bjøråkjølen. Det er uvisst hvor mange dyr hun gikk sammen med.

Tabell 9: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2014

Dato	Sone	X	Y	Antall	Kommentar
11.03.2014	32V	585112	6833364	8	7 simle/ ungdyr og en bukk. Telt mellom Finnsetbekken og Kvernbekken.
12.03.2014	32V	583979	6834771	208	Hovedsaklig simler og ungdyr. Telt sør for Reinsfjellet. To radiomerka simler var med i flokken; klave nr. 13, den andre med ukjent nummer.
16.03.2014	32V	584617	6834957	153	Hovedsakelig simler og ungdyr. Telt øst for Reinsfjellet. Dyrene kom fra Imsdalsvola og krysset Imsdalsvegen 400 meter nedenfor grustaket.
18.03.2014	32V	584370	6835213	140	Hovedsakelig simler og ungdyr. Telt på østre toppen av Reinsfjellet. Hadde krysset Imsdalsvegen ca 400 meter nedenfor grustaket.
24.03.2014	32V	591341	6828642	44	Bukker. Telt sør for Famphøgden.
03.04.2014	32V	586428	6834840	29	Bukker. Telt sørvest for Brennfjellet.
			Sum	582	

2015

Det er også i år registrert rensspor i Fampen relativt tidlig på vinteren, dvs. før trekkregistreringa starta. Det er gjort sporregistreringer etter en liten flokk to forskjellige plasser den 14.2.2015: sør for Bjøråttjønn (32V 587862/ 6832900) og mellom Storvola og Vinjestøtta/ Vinjevegen (32V 589959/ 6833659). Pga. snøforholdene er det vanskelig å si nøyaktig hvor mange dyr dette var, men trolig et sted mellom 30 og 40. Sterk vind og snøfokk gjorde at dyrene ikke ble gjenfunnet og telt nøyaktig. Det var ingen dyr i Fampen under flytellinga den 5.2, så de har dermed kommet etter den datoen, og vært der bare en kort periode før de trekte tilbake til Ringeby.

I år har alle dyrene som er registrert kommet via trekk-korridoren som går fra Imsdalsvola/ Rundhall-knappen, over Imsdalsveien til Reinsfjellet. Derfra videre til Brennfjellet/ Bjøråfløyet, før hoveddelen av dem trekker ned mot Bjøråkjølen, mens en mindre andel trekker sørøstover mot området Vestgardsskarven/ Negardstjønnene.

Simle med klave nr 8 (Selma) som kom inn 19.4, er ei av de «faste Fampen-simlene». Hvert år sida merking i 2010 har hun kalva og oppholdt seg mye i Fampen-området. Senderen gikk tom for strøm i mars 2013.

I flokken som kom inn 21.4. var det med to merka simler, klave nr. 13 og 18. Simle nr. 13 har kalva i Fampen hvert år sida merking i 2012. Senderen har ikke fungert sida 24.1.15. Simle med klave nr. 18 har i år som tidligere (2013) vært innom Fampen, men trekt videre sørover og ut av Fampen før kalvingstida.

Flokken som vart registret 28.3. ble flere ganger i løpet av de neste dagene skremt ut fra området Piggvola/ Bjøråfløyet av påsketurister/ skiløpere. To ganger ble de presset over Brennfjellet/ Vinjevegen mot Helaksmyrene.

Tabell 10: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2015

Dato	Sone	X	Y	Antall	Kommentar
06.04.2016	32V	592474	6825970	103	Simler/ ungdyr. Telt sør-øst for Stripfjellet
09.04.2016	32V	586429	6833834	92	Blandingsflokk. Telt i Bjøråfløyet.
16.04.2016	32V	589783	6830778	17	Simler/ ungdyr. Telt mellom Piggvola og Famphøgdene.
20.04.2016	32V	588886	6829913	15	Simler. Telt mellom Langvola og Famphøgdene.
30.04.2016	32V	589444	6836142	27	Sportelt på snøen mellom Løvåskrysset og Løvåsen. Simle med klave nr. 17 var med i flokken.
04.05.2016	32V	588067	6836659	77	Simler/ ungdyr. Telt på ei av myrene øst for krysset Fylkesgrensa-Vinjevegen.
05.05.2016	32V	588045	6831520	182	Blandingsflokk: simler/ ungdyr og ca 40 bukker. Telt i Piggvola
19.05.2016	32V	588616	6833567	6	Sportelt på snøen nord for Storvola. Simle med klave nr. 18 var med i flokken.
Sum				519	

2016

18.12.2015 kom det inn en flokk på 511 dyr. Disse oppholdt seg i området Reinsfjellet- Bjøråfløyet- Piggvola. En del av dyrene gikk tilbake 14.1.2016, resten to dager senere, 16.1. I hovedsak fulgte dyrene det etablerte trekket over Imsdalveien mellom Reinsfjellet og Imsdalsvola/ Rundhaldknappen både da de kom inn i Fampen og da de gikk tilbake. Merka simler med klave nummer 16, 17 og 18 var med i flokken.

Dyrene som er telt i Bjøråfløyet 9.4. kom inn via trekk-korridoren fra Imsdalsvola den 8.4. Allerede etter en dag, ble de skremt av skigåere, og flokken trekte tilbake samme vei som de kom inn.

Dyrene som ble telt mellom Piggvola og Famphøgdene 16.4. ble skremt av kitere i Famphøgdene den 17.4. Det ser ut til at reinsdyra blir enda mer skremt av kitere enn av skiløpere, så denne flokken forsvant også tilbake til Imsdalsvola via Reinsfjellet.

Dyra som kom inn 30.4. og 4.5. vart bakspora og de hadde kommet inn i området over Friisvegen mellom Skjerdingsfjellsveien og Vinjevegen.

Dyra som kom inn 6.4, 20.4, 5.5. og 19.5. kom inn via trekk-korridoren Imsdalsvola- Reinsfjellet.

Tabell 11: Oversikt over trekkregistreringer inn i Fampen våren 2016

Dato	Sone	X	Y	Antall	Kommentar
06.04.2016	32V	592474	6825970	103	Simler/ ungdyr. Telt sør-øst for Stripfjellet
09.04.2016	32V	586429	6833834	92	Blandingsflokk. Telt i Bjøråfløyet.
16.04.2016	32V	589783	6830778	17	Simler/ ungdyr. Telt mellom Piggvola og Famphøgdene.
20.04.2016	32V	588886	6829913	15	Simler. Telt mellom Langvola og Famphøgdene.
30.04.2016	32V	589444	6836142	27	Sportelt på snøen mellom Løvåskrysset og Løvåsen. Simle med klave nr. 17 var med i flokken.
04.05.2016	32V	588067	6836659	77	Simler/ ungdyr. Telt på ei av myrene øst for krysset Fylkesgrensa-Vinjevegen.
05.05.2016	32V	588045	6831520	182	Blandingsflokk: simler/ ungdyr og ca 40 bukker. Telt i Piggvola
19.05.2016	32V	588616	6833567	6	Sportelt på snøen nord for Storsvola. Simle med klave nr. 18 var med i flokken.
Sum				519	

Norsk institutt for naturforskning (NINA) er et nasjonalt og internasjonalt kompetansesenter innen naturforskning. Vår kompetanse utøves gjennom forskning, utredningsarbeid, overvåking og konsekvensutredninger.

NINAs primære aktivitet er å drive anvendt forskning. Stikkord for forskningen er kvalitet og relevans, samarbeid med andre institusjoner, tverrfaglighet og økosystemtilnærming. Offentlig forvaltning, næringsliv og industri samt Norges forskningsråd og EU er blant NINAs oppdragsgivere og finansieringskilder.

Virksomheten er hovedsakelig rettet mot forskning på natur og samfunn, og NINA leverer et bredt spekter av tjenester gjennom forskningsprosjekter, miljøovervåking, utredninger og rådgiving.

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-2977-7

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Sluppen, 7485 Trondheim

Besøks/leveringsadresse: Hogskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger